

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330.—. Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

POPOLN FIASKO V LONDONU

Pomorska razorožitvena konferenca se bo bržkone razšla že prihodnji teden brez zaželenega uspeha — Mogoč je samo manjši sporazum med Ameriko, Anglijo in Japonsko

London, 22. marca. Kriza londonske razorožitvene konference je dosegla danes bržkone vrhunec in ni nikakega upanja, da bi se našel izhod iz te zaga-te. Zato se že v konferenčnih krogih samih razpravlja v glavnem samo še o tem, kako bi bilo mogoče konference zaključiti, da bi moralni fiasko ne bil prehud. Računajo s tem, da bo konference trajala najdalje še do konca prihodnjega tedna ter bo zaključena bodisi z določitvijo splošnih smernic za razorožitev ali pa v najboljšem primeru s zaključitvijo več ali manj brezpomembnega pakta med Ameriko, Anglijo in Japonsko da bi inicijatorji ne odšli povsem praznih rok.

Že odhod Brianda, ki je izjavil, da nima smisla opazovati vreme iz hotelske sobe, je izzval vtis, da se bo konference končala brezuspešno. Še večjo senzacijo pa je zbudilo, ko se je sročil zvečelo, da so tudi ostali člani francoske delegacije razen par ekspertov, tako tudi mornariški minister Dumensil in kolonialni minister Pietri zapustili London in se vrnili v Pariz. Kakor se zatruje, bodo tudi francoski eksperti z Massigliem na čelu že v par dneh odpotovali iz Londona, tako da bo

francoska delegacija v celoti zapustila konferenco.

V konferenčnih krogih vlada zaradi tega silna deprimiranost. Današnji jutraniki pišejo, da je razorožitvena konferenca pred končnim popolnim položajem. Vse, kar se da v najboljšem primeru še doseči, je trojni sporazum med Ameriko, Anglijo in Japonsko. Pa tudi ta sporazum visi še v zraku. Ameriška in angleška delegacija sta v sporazumu z japonsko delegacijo stavili japonski vladi tozadevne predloge, na katere pa še ni odgovora. Amerika je že davno opustila upanje za zaključitev širšega pomorskega pakta, ki bi se nanašal na vseh pet glavnih pomorskih sil. Zato si Američani samo še prizadevajo, da omogočijo trojni pakt. Po mnenju listov pa je tudi za to upanje minimalno.

»Daily News« piše, da bo konferenca morda že prve dni prihodnjega tedna zaključena. »Morning Post« pravi, da more samo še čudež rešiti konferenco pred popolnim fiaskom. »Daily Chronicle« naglašja, da se ne da več prikrivati, da je konferenca v popolnem razsulu. Le skupen nastop vse javnosti zainteresiranih držav bi mogel vliti konferenci novega duha in pre-

gnati moreč pesimizem, ki je objel vse konferenčne kroge. Ugledne osebnosti opozarjajo na posledice, ki jih mora nehoti roditi fiasko konference. Mesto razorožitve bo sledilo novo oboroževalno tekmovalstvo, ker so si konkurenti na konferenci kolikor toliko pogledali v karte in spoznali natančneje medsebojne načrte.

Snoči je imel Macdonald daljše konference z angleškim delegatom Stimsonom, japonskim delegatom Vakatsumijem in italijanskim delegatom Grandjem. Po teh razgovorih je odšel v avdienco k kralju, ki mu je v dnevnem referatu poročal o položaju na konferenci. V vladnih krogih je opažati dokaj veliko vznemirjenje, ker smatrajo, da položaj razorožitvene konference ne bo ostal brez političnega odmeva ter da bo zelo omajal položaj delavske vlade. Macdonald si zato še vedno prizadeva, da bi rešil situacijo in da bi zaključil konferenco vsaj z delnim uspehom potom trojne pogodbe, po kateri naj bi se za določeno dobo, najbrže tri leta, omejilo oboroževalno tekmovalstvo med pogodbenimi državami.

Indija proti angleški nadvladi

Odpor proti plačevanju davkov — Indijci odlagajo javne funkcije — Položaj do skrajnosti napet

Bombaj, 22. marca. Borba proti angleški nadvladi v Indiji se vedno bolj razvija. Zato so indijski nacionalistični krogi mnenja, da bo vlada aretirala Gandija, preden prispe v Jalalpur in izvrši ceremonijo prevzema soli v znak protesta proti angleškemu solnemu monopolu. V Ahmedabadu se je sestal indijski nacionalistični kongres, ki je razpravljaj o možnosti Gandijeve aretacije ter o korakih, ki bi bili v tem primeru potrebni. Sklepe kongresa varujejo v največji tajnosti. Kljub temu doznajajo, da je predsednik kongresa Pundit Javaharlal Nehru pozval udeležence kongresa, naj tudi po aretaciji Gandija nadaljujejo brezobzirno boj proti angleški nadvladi. Po Indiji hodijo nacionalistični agitatorji, ki pozivajo prebivalstvo, naj ne plačuje davkov. Agitacija je imela precejšen uspeh

ter je že več okrajev odpovedalo plačilo davkov in pokorščino oblastem. Kakor poročajo, je več tisoč Indijcev odložilo svoje javne funkcije in se zhl, da jim bodo sledili še drugi. Ker se pojavljajo med indijskimi nacionalisti zelo radikalne struje, ni izključeno, da bo prišlo na več krajih do krvave borbe z oblastmi. Ponekod so nacionalisti napadli policijske stražnice s kamenjem ter je morala policija nastopiti proti njim z orožjem.

Jambusar, 22. marca. AA. v vasi Ankfi, kjer se je Gandi ustavil, da bi prenočil, so prebivalci bojkotirali stražnike, ki so hoteli prisilovovati shodu. Stražniki so ostali brez krova in brez jedi. Gandi je strogo obsojil početje prebivalstva in izjavil, da je to početje v nasprotju z vero.

Eksplodizija v ameriškem vojaškem arzenalu

Dva oficirja in tri druge osebe ubiti — Število ponesrečenih delavcev še neznano

New York, 22. marca. V mestu Dover v državi New Jersey bi prišlo snoči skoro do velike katastrofe. Zaradi eksplozije v vojaškem arzenalu je nastal požar, ki je zajel ves objekt. Sledilo je še več nadaljnjih eksplozij, pri čemur sta bila po dosedanjih ugotovitvah ubita dva oficirja in trije civilisti. Koliko žrtev je katastrofa zahtevala med delavci arzenala, še ni ugotovljeno, ker oblasti nečajo izdati, koliko jih je bilo v času eksplozije na delu. Domneva pa se,

da je število žrtev mnogo višje, kakor pa se uradno priznava. Katastrofa bi bila še večja, če bi se požar razširil na sosedni mornariški arzenal. Le z največjim naporom je uspelo, ogenj lokalizirati in rešiti ta arzenal. Če bi se bil ogenj še nadalje širil, bi bilo po mnenju strokovnjakov zletelo v zrak pol mesta. Slična katastrofa se je pripetila v Dovu 1. 1926. Takrat je zahtevala nad 100 smrtnih žrtev.

Dr. Beneš o problemu razorožitve

Brez temeljite izpremembe psihologije širokih mas je razorožitev nemogoča

Praga, 22. marca. Na včerajšnji seji zunanjega in proračunskega odbora je podal zunanji minister dr. Beneš daljši ekspozé, v katerem se je med drugim dotaknil tudi razorožitvenega vprašanja, o čemur je dejal:

»Poizkusi doseči razorožitev ali vsaj omejitvev oboroževanja so odvisni od moralne razorožitve. Ako ne bo v psihološki in moralni konceptiji vse javnosti nastopila izprememba, ne bomo nikoli dospeli do razorožitve. Kljub vojni psihologiji ni prišlo do vojne in tudi v doglednem času ne bo prišlo do nje.

Italijani proti carinskemu premirju

Dosedanji sklepi carinske konference naj bi ne imeli značaj obvezne pogodbe, marveč naj veljajo samo kot priporočilo

Zeneva, 22. marca. Na današnji seji carinske konference je italijanska delegacija nenadoma nastopila s predlogom, naj se odstranijo vse obveznosti glede kasnejših pogajanj in naj se programu da samo značaj priporočila. Z ozirom na to je italijanska delegacija stavila predlog, naj se za konference, ki so določene za mesec september 1930 in za mesec januar 1931, ne določijo nobeni termini, temveč naj se celokupno nadalje delo prepusti gospodarskemu odboru Društva narodov. Delo konference naj se omeji na že započeto polje, kakor so izenačenje carinskih seznamov, proizvedenja glede izvoznih premij, odprava dvojne obdavčenja in splošni veterinarski dogovori. Predlog italijanske delegacije je nale-

tel na ostro kritiko zlasti pri Angležih in Francozih.

Zeneva, 22. marca. AA. Prva komisija carinske konference je sprejela brez debate novi tekst člena 2 in 3 mednarodne pogodbe o stabilizaciji evropskih carinskih tarif. Na podlagi teh dveh členov se dovoljuje državam povišanje tarif brez predhodnega dovoljenja drugih držav, če jih silijo nujne gospodarske razmere k povišanju carinskih tarif. Tudi ni za države, ki hočejo povišati carinske tarife zaradi nujnih gospodarskih razmer, potrebno voditi predhodne razgovore z onimi državami, ki bi bile po novih carinskih tarifah gospodarsko oškodovane. Vendar imajo zadnje pravico odstopiti v tem primeru po predhodni odpovedi od pogodbe.

Borba za „črno zlato“ v Posaarju

Ker morajo zavezniki v smislu haaškega sporazuma izprazniti zasedeno nemško ozemlje, se potegujejo za eksploatacijo saarskih rudnikov

Paris, 22. marca. Nemško-francoska pogodba o predčasni izpraznitvi saarske kotline, ki so bila zaradi krize francoske vlade dalje časa prekinjena, se bodo prihodnje dni nadaljevala. Po francoskem predlogu naj bi se ustanovila skupna francosko - nemška družba, ki bi upravljal premoškega za določeno dobo. Ta predlog je nemška delegacija odklonila, kljub temu pa Francozi trdovratno vztrajajo na njem. Pač pa je nemška delegacija mnogo bolj naklonjena misli, da bi se ustanovila družba iz francoskih in nemških industrijalcev, ki bi prevzeli eksploatacijo saarskih rudnikov od pruske vlade, ki naj bi najprej direktno prevzela te rudnike od Francozov po izvršeni izpraznitvi saarske kotline. Po mnenju znanega veleindustrijalca Arnolda Rechberga, ki je omogočil ustanovitev francosko-nemškega skupnega trsta za kalij in jeklo, se bo kljub vsem oviram posrečilo rešiti vprašanje saarskih rudnikov s tem, da jih bodo prevzeli skupno nemški in francoski industrijalci.

Paris, 22. marca. Francoski ministrski predsednik Tardieu je poročal v zunanjejo-

litični komisiji francoske zbornice o stališču vlade glede na ratifikacijo Youngovega načrta ter o vprašanju sankcij in mobilizacije nemškega reparacij. dolga. Francoska vlada bo skušala doseči od Nemčije, da pristane na golove sankcije, ki bi bile potrebne v primeru, ako se ne bi izvajal Youngov načrt. Nadalje bo francoska vlada zahtevala, naj Nemčija ne sklepa inozemskih posojil do 1. 1931. Nato je Tardieu obrazložil nekatere prednosti Youngovega načrta za Francijo. Francija bo prejela pet šestin anuitet in 2 in pol milijarde na račun reparacij.

Ločitev zakona monaškega princa

Berlin, 22. marca. Po poročilih pariških listov je prišlo na današnji razpravi o ločitvi zakona monaškega princa in njegove soproge do sporazuma tako, da bosta oba zakonca ločena od mize in postelje. Otroke prevzame v skupno oskrbo. Princ se mora odreči vsem dinastičnim pravicam, dobi pa zato letno 400.000 frankov apanaže.

Začasno preprečena kriza avstrijske vlade

Dunaj, 22. marca. Vprašanje novega generalnega direktorja avstrijskih železnice, ki je skoraj izzvalo krizo vlade, je začasno rešeno potom kompromisa. Po večdnevni dolgotrajni posvetovanjih vlade je bil začasno imenovan za vršila dolžnosti generalnega direktorja dosedanja obratni direktor inž. Sedlak, ki je tekom današnjega dne prevzel posle. O imenovanju graškega podžupana dr. Straffella pa se bodo pogajanja nadaljevala. Inž. Sedlak je na glasu kot dober železniški strokovnjak ter je že večkrat vodil posle generalnega direktorja. Njemu se tudi v glavnem pripisuje zasluga za obnovo in izboljšanje avstrijskih železnice.

Mednarodna pomoč za francoske poplavljenice

Pariz, 22. marca. Zbirka za pomoč poplavlencem v južni Franciji je presegla že 22 milijonov frankov. Kakor poročja »Paris Soir«, je osrednji odbor mednarodne tehnične pomoči ponudil Briand svojemu čumcu za popravilo porušeni krajev. Odbor bo objavil v prihodnjih dneh obširen manifest, v katerem bo pozval evropske države, naj pomagajo bednemu prebivalstvu v južni Franciji. Obenem bo stavil na razpolago francoski vladi tudi veliko število delavcev, tehnikov in intelektualcev, ki bodo pomagali pri obnovitvi po poplavih prizadetih pokrajin.

Uvedba davka na bencin v Avstriji

Dunaj, 22. marca. Narodnemu svetu je bil predložen prelog glede uvedbe davka na bencin. Predlog je v zvezi z namenom uvedbo posebnega davka na avtomobile. V utemeljitvi naglašajo predlagatelji, da je davek na bencin mnogo pravičnejši, kakor pa davek na avtomobile. Plačal bi se po faktični uporabi bencina, s čemur je podano pravilno obdačenje avtomobilov po njihovi uporabi cest. K obdavčenju pa bi bili pritegnjeni tudi vsi inozemski avtomobilisti, ki bi na potovanju v Avstriji jemali bencin. Celotni donos tega davka naj bi se uporabil izključno za vzdrževanje cest.

Viharji nad Italijo in Anglijo

Milan, 22. marca. Nad severno in srednjo Italijo divja že več dni silen vihar. Iz Breście in Bergama javljajo o snežnih viharjih. Ob Gardeškem jezeru je padla toča. V Firenci in Lucii so silni vetrovi napravili veliko materialno škodo. Vihar je z mnogimi hiš odtrgal strehe in zrušil drevesa. Poškodovanih je bilo več oseb. Pri Ceremoni je strela udarila v cerkev, kar je povzročilo med verniki velikansko paniko. Vzdušje obale pri Livorni divja močan široko.

Dr. Seipel gre na Madžarsko

Budimpešta, 22. marca. Bivši avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel bo te dni poselil Budimpešto, kjer bo čel v krogu društva za zunanjo politiko predavanje o Društvu narodov in mirovni politiki.

SARGOV

KALODONT

Lepši zobje,
Zdravi zobje,
Duhteca usta!

Srbski seljaki v Ljubljani

Ljubljana, 22. marca.

Včeraj popoldne so prispele na svojem potovanju po naši državi srbski kmetije iz okolice Kruševca v Ljubljano, da si v prestolnici dravske banovine in v bližnjih krajih ogledajo razne prosvetne in gospodarske ustanove. Potovanje je organiziralo združenje omladine »Svetlost« iz Bivolja pri Kruševcu. Skupina pod vodstvom prote Branislava Tomića šteje 80 mladih in inteligentnih kmetov iz Bivolja in okoljskih občin Kruševca. Udeleženci ekskurzije so po večini kmetije, ki so absolutno poljedelske šole. V Sloveniji se zlasti zanimajo za organizacijo kmetijskih ustanov, zadrug in mlekar. Včeraj so jih na kolodvoru pozdravili zastopniki banske uprave in mestne občine, kakor tudi g. Pečenko v imenu Glasbene Matice. Magistratni ravnatelj g. Šebenik jim je preskrbel prenočišča v areni Narodnega doma in na učiteljsku, nekaterim pa v hotelu Miklič. Soča in Travniki. Kmetijski odsek banske uprave je prevzel v ostalem aranžma za potovanje srbskih kmetov po naših krajih.

Danes dopoldne so si udeleženci ekskurzije polnoštevno ogledali razne gospodarske naprave v Ljubljani. Najprej so poseleli Osrednje mlekarne v Maistrovi ulici, kjer jim je ravnatelj g. Obersnel razkazal vse obrat. Zanimati so se v prvi vrsti, kako je pri nas organizirano mlekarstvo in kakšne zadruge obstoje, nadalje organizacija prodaje mleka, kakor tudi tehnični obrat mlekarne. Po mali zakuski so srbski kmetje odšli v mestno klavnico, kjer jih je pozdravil ravnatelj g. Ivan Pestotnik, ki jim je nato razkazal vse moderne naprave klavnice v vseh oddelkih. Niso se mogli dovolj načuditi redu in snagi, ki vlada v klavnici, zadivljeni so bili nad celim obratom klavnice, zlasti ko so gledali, s kakšno lahkoto se razvija vse delo. Odnegli so iz klavnice najlepše vrste in njihova splošna sodbja je bila, da take klavnice ni nikjer v naši državi. Interesirali so se tudi za eksport živine. V klavnici so ostali dobro uro, nato so si ogledali gospodniško šolo Kmetijske družbe v Marijanišču in nato tudi

muzej. Opoldne jim je bil prirejen obed v Delavski zbornici. Popoldne so z vrhniškim vlakom odpotovali na Vrhniko, odkoder se vrnejo zvečer. V Sloveniji ostanejo do ponedeljka.

Zanimanje Skandinavije za naš izvoz

Beograd, 22. marca. p. V Beograd se je vrnil s svojega potovanja po skandinavskih deželah načelnik ministrstva trgovine in industrije dr. Rudolf Steinmetz - Sorodolski. Danes je izjavil novinarjem, da obstoja v severnih državah, na Danskem, Švedskem, Norveškem in Finskem veliko zanimanje za naše izvozne predmete, zlasti za poljedelske proizvode, predvino, vino itd. Poudarjal je, da je standard v teh državah zelo visok in konzum velik. Tamošnji gospodarski krogi žele stopiti v direktno slove zveze z nami in so postavili že gotove poudbe. Veliki novinarski kongres »Berlingske Tidende« v Kodaču je ponudil na razpolago svoji odlično organizirani gospodarski urad za brezplačne informacije, ki jih more dobiti vsak naš izvoznik. V Oslu na Norveškem je prav tako žiti monopol Statensornforening za informacije o uvozu in prodaji pšenice na razpolago našim izvoznikom.

Žalna svečanost v spomin pisatelju A. Jirasku drevi ob 20. v Kazini

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prometu prometa so notirali: Amsterdam 22.705, Berlin 13.505, Bruselj 7.8905, Budimpešta 9.896, Curih 1095.9, Dunaj 798.09, London 275.35, New York 56.49, Pariz 231.48, Praga 167.79, Trst 296.22.

INOZEMSKJE BORZE

Curih. Beograd 9.1275, Pariz 20.2925, London 25.12, New York 516.12, Bruselj 72, Milan 27.04, Madrid 64.—, Berlin 123.20, Dunaj 72.80, Sofija 3.745, Praga 15.31, Varšava 57.95, Budimpešta 90.25, Bukarešta 3.07.

Davščine mestne občine Ljubljanske

Kakšne davščine pobira letos ljubljanska mestna občina. — Nekaj podatkov iz proračuna za l. 1930, ki ga ima odobriti občinski svet prihodni teden.

Ljubljana, 22. marca.

Prihodni teden bo ljubljanski občinski svet sklepal o občinskem proračunu za l. 1930. ki izkazuje v rednem prometu 48.442.398 Din ter primanjkljaja 1.139.168 Din, v izrednem prometu pa 37.023.377 Din in primanjkljaja 7.025.567 Din. Največje dohodke dajejo za kritje potreb mestne občine nje- na podjetja in občinske davščine. V proračunu so ti dohodki izkazani z vsoto 32.179.435 Din. Mestna podjetja izkazujejo v prid mestne občine prebitke 345.477 Din, občinske davščine znašajo 25.129.420 Din, občinska določila na državne davke pa 6.704.538 Din. Ako se odštejejo vsi izdatki mestnega dohodstvenega urada v znesku 4.668.345 Din, prispevek za amortizacijo 6% obliq. posojila v znesku 1.637.325 Din in drugo, vse skupaj v znesku 6.348.476 Din, ostane čisti prebitok 25.830.959 Din.

Kakšni so davki, ki jih bo letos pobirala mestna občina in koliko bodo znašali?

Mestna trošarina in uvoznina

ki se pobira po posebnih uredbi in tarifi, je preračunana na 18.526.000 Din.

Tehtarina

ki se pobira za drobnico po 2 Din od glave, za konje in goveda po 4 Din, za blago do 500 kg po 2 Din, do 1000 kg po 4 Din, nad 1000 kg po 6 Din, za vsak voz po 3 Din, za naložen avtomobil po 13 Din, za prazen avtomobil po 5 Din, je izkazana v proračunu z zneskom 160.420 Din.

Tržnina

ki se pobira od enovprežnega voza po 4 Din, od dvovprežnega po 6 Din, od vozička po 2 Din, od jerbasa po 1 Din, od male perutnine po 1 Din, od velike po 2 Din, od telet in prašičev po 5 Din, od ovc po 4 Din, od kozličkov po 3 Din, za zajca (do 30 komadov so prosta) od 100 kom. pa 2 Din, za vsakih začetih 100 kom. po 4 Din, za nove vozove po 20 Din, za stojnice od 1 do 3 Din, je v proračunu izkazana z zneskom 1.200.000 Din.

Tržna pristojbina

ki se pobira ob sejnih za konje po 10 Din, za žrebeta po 5 Din, za vole in bika po 10 Din, za krave in telice po 8 Din, za teleta in drobnico po 4 Din, za prašiče nad 5 mesecev po 5 Din, pod 5 mesecev po 2 Din, znaša 85.000 Din.

Mestarina

se pobira od tržnih stojnic, ki se postavljajo le v gotovih primerih (Miklavžev semen, božična drevesca itd.) ter znaša od 4 do 25 Din. V proračunu je izkazana z zneskom 10.000 Din.

Gostaščina

se pobira v l. 1930 v izmeri 6% za l. 1929 uradno ugotovljene kosmate najemnine. Najemnine do 200 Din so gostaščine proste. V proračunu je izkazana z zneskom 2.612.000 Din.

Kanalska pristojbina

se bo letos pobirala v izmeri 2% za l. 1929 uradno ugotovljene kosmate najemnine. Pri poslopih, ki niso podvržena gostaščini, znaša kanalska pristojbina od 1. januarja 1927 dalje po 50 par od vsakega m² zazidane plošče, ki se pomniži s številom nadstropij. Za vse nove hiše, zgrajene po juniju 1920 se pobira le 1% kanalske pristojbine. V proračunu je izkazana z zneskom 729.000 Din.

Portalni davek

znaša 1 in pol odstotka od kosmate najemnine, uradno ugotovljene v l. 1929, za vsak m² dotičnega lokala, toda najmanj po 1.25 Din. V proračunu je izkazana z zneskom 25.600 Din.

Davščina na prenočišča

se pobira na obrtna rabljena prenočišča v izmeri 30% kosmate cene oddanih prostorov. Od celotne inkasirane davščine mora mestna občina odstopiti 14.67% šolskemu skladu. Osrednje zveze gostilničarskih združenj v Ljubljani za vzdrževanje redne gostilničarske šole. Ta davščina je znižana od dotedanjih 30% na 20% z veljavnostjo od dne 1. avgusta 1929 ter je izkazana v proračunu z zneskom 370.000 Din.

Stanovanjski davek

je taksa za predelavo stanovanjskih prostorov v poslovne lokale, ki jo pobira mestna občina po posebnem pravilniku. V proračunu je izkazana z zneskom 7000 Din.

Prirastkarina

se pobira po posebnem pravilniku in znaša po proračunu 500.000 Din.

Davščina na vozne listke cestne železnice

se pobira v izmeri 5% vsakokratne cene vozne listka, za letne in mesečne vozne listke, ki jim je priložiti tudi proste vozne listke pa istotako 5% njihove cene, poleg tega pa še po 5 par od vsakega voznega listka v korist pokojniškim zavarovanju uslužbenecv električne cestne železnice. Ta davščina znaša po proračunu 175.000 Din.

Davščina na vozila

se pobira od enovprežnih konjskih ekvipaž po 250 Din na leto, od dvovprežnih po 300 Din za vsakih breg in gigo po 150 Din, za osebo avtomobile po 82.50 Din za vsakih začetih 50 kg čiste teže, za tovorne avtomobile z različnimi pnevmatikami po 82.50 Din, z polzračnimi pnevmatikami po 45 Din, s polno gumo po 70 Din, za priklople vozove tovornih avtomobilov z zračno gumo za vsakih začetih 50 kg čiste teže po 10 Din, s

polzračno gumo po 15 Din, s polno gumo po 20 Din, za motocikle za vsakih začetih 10 kg čiste teže po 15 Din. Ta davščina znaša po proračunu 350.000 Din.

Občinske takse

poriba mestna občina za tombolo, kegljanje, streljanje ter sploh a vsako igro na dobitke po 125 Din, za tekmovalno vožnjo ali johanje 50 Din, za prireditve umetnega ognja, bakljade, zabavne obhode v preobleki 25 Din, od godbenih avtomatov v javnih lokalih 50 Din, za predstave v gledališčih, cirkusih in za koncerte po 25 Din, za predstave me- nažerij, vrtiljakov, strelšč, gugalnic, kine- matografov itd. za vsak dan po 75 Din. Pasji davek znaša po 100 Din na leto. Občinske takse znašajo po proračunu 300.000 Din.

Opominarina

se pobira za opomin vsakega polnega diaarja po 0.04 Din, za rubčen po 0.04 Din, za pr- dajo 0.02 Din, najmanjša pristojbina pa zna- ja opomin 0.50 Din, za rubčen ali prodajo pa najmanj 1 Din. V proračunu je izkazana z zneskom 80.000 Din.

Občinska določila

na državne direktne davke se bo pobirala letos v višini 35% od zgradarine, 135% od zemljarine in rentnine, 40% od pridobnine in 175% od družbenega davka. Po proraču- nu znaša 6.704.538 Din.

Na račun socialnega skrbstva

pobira mestna občina sanitarno, obrtno kon- trolni takso, nadalje veselični davek 20% od vstopnic za razne zabavne prireditve (pri kinematografih 25%), za prireditve v barih, nočnih zabaviščih in igralnicah pa 20% k. smatnih dohodkov. Za plesne zabave se po- ira občinska taksa 75 Din za vsak dan, razen tega za vsakega gosta po 2 Din. Če so go- stilne in kavarne odprte čez policijsko uro, se plača za vsako noč 50 Din; kadar se pri- tem ne prekoračijo tri ure, se plača za vsako uro po 12.50 Din. Za slovesno praznovanje svatbe se pobira 125 Din.

Vodovodna naklada

se pobira v izmeri 10% za leto 1929 uradno ugotovljene najemnine in sicer za račun me- stnega vodovoda. Za nove hiše obstoje znat- ne olajšave.

Med samostojnimi občinskimi davščinami je po finančnem efektu najjačja mestna tro- šarina na alkoholne pijače, živino, sadje in nekatera druga živila. V temni zvezi s troš- arino je tehtarina, uvoznina, tržnina in tržna pristojbina. Stvarna upravičenost trošarine in njeje sorodnih omenjenih mestnih davščin je v tem, da zajame čim največje število obča- nov ter obremenitev sorazmerno porazdeli na veliko število ljudi. Občina ima tudi znat- nen donos od pribitkov na državne neposre- dne davke. Novi davčni zakon, ki velja od 1. januarja 1929 dalje je prinesel korenito iz- premembo davčnega sistema, ki je tako iz- premenil načela obdavčenja, da bo potrebna temeljita ureditve razmerja med državnimi in samoupravnimi financami. Vsekakor bo rešitev tega problema zelo težavna.

Gostovanje baleta dunajske drž. opere

Ruski romanopisec Salom Asch, žid, se norčuje v svojem najnovejšem romanu »Pe- tersburg« (ki tvori z romanoma »Varšava« in »Moskva« trilogijo) iz plesnega kritika Borisa Abramoviča, ker smatra dekadentni Boris sodobni ples za najpopolnejši izraz »krika sedanosti«, za višek umestnosti, ki prinese človeštvo odrešenje in ki je edini sposoben, izraziti v nemi pantomimi, z in- tenzivnimi gestami teatralno dejanje ali ču- stvena valovanja v njih notranjem ritmu.

Asch ironizira in biča pretirano navdu- šenje za pridušeni ples, ki sta ga do- vedla do vrhunca Dalcroze in Laban. Videli smo ga že opetovano na našem odru in go- jila sta ga tudi Vilek in Wisiakova. Brez pretiravanja važnosti tega plesa za človeč- stvo moramo priznati, da je zapisl veliki odroski reformator Rus Aleks. Tatrov resni- co: Pantomina nikakor ni predstava za gi- honeme, v kateri se nadomeščajo besede z gestami, — pantomima je predstava tolike večine, toliko ga razgaljanja duha, da besede zamro in se na njih mestu rodi pravo scen- sko dejanje.

Sodobni dramski ples je dal plesu du- ševno in miselno vsebino ter je našel z ge- stami in v ritmu krasno, večnoma kipo ali slikovito obliko, s katero izraža naravnost čudovito vse, kar je položil skladatelj v svojo glasbo, zunanje življenje in notranje doživljanje, duševne borbe in boji, radost, tugo in vsa čustva in misli. Ples je dramski. To pa je brez dvoma obogatitev in ker je tudi lep, estetsko prijeten, vplivajoč na dušo, moramo sodobni ples smatrati ven- darle za razveseljivo novo pridobitev.

Tudi S. Leontjev, baletni mojster dunaj- ske državne opere, je Rus in umetnik novih inscenatorskih načel Tajrova, Dalcroza in Labana. Njegova kreacija »Skusnjave« z Rahmaninovim godbo in »Religioznih plesov« brez godbe je bila tako izrazita, močna in razumljiva, obenem pa lepa, da je bila jasna tudi brez besed ter je izzvala neresno občudovanje in priznanje. Tudi njegove na- daljnje kreacije »Sestane«, »Svetohinice« in »Mazurka« so polno potrdile Tajrove be- sede, da je moderna pantomima popolno razgaljenje duše in resnično scen- sko dejanje, ki pretresa.

Odlična solopisalka dovršenega tehnič- nega znanja v vseh oblikah klasičnega plesa

je gđc. Krausenecker, lahka kot dih, čudo- vito vztrajna na prstih in silna v visokih skokih.

Ostale štiri plesalke, visoke, vzgledno prožne, gđc. Berka, Fränzl, Dirl in Sakal, so izvajale, deloma s sodelovanjem gđc. Krausenecker, poetično »Plesno simfonijo« na Schubertovo glasbo. Izvajanje je bilo ne le bravurno, nego predvsem lepo, vsebinsko bogato. Kot komična točka je posebno uga- jala »Pantomima«, zopet s Schubertovo godbo. »Spomini na Dumaj« z razno dunaj- sko glasbo so dali zopet g. Leontjevu priliko, dokazati svojo plastično izraznost, an- samblu pa izraziti peresno lahkoto in lepoto dunajskega valčka.

Večino točk so morali gostje na vzharno odobravanje ponoviti ter je bilo videti, da je publika, ki je napolnila hišo do zadnjega kotička, prav posebno zadovoljna.

Operni orkester je dirigiral z veliko spretnostjo g. ravnatelj Polič ter izvajal tu- di dve koncertni točki iz Čajkovskega »Ščelkundžika«; zlasti je ugajal »Valček«.

Bil je zanimiv in lep večer. Fr. G.

Shakespeare: Vihar

Literarni zgodovinarji trdijo, da je prav- nična in čarobna komedija »Vihar« nastala po l. 1610. Pesnik je zajel vsebinsko deloma iz popisa strašnega viharja na morju, ki je v juliju l. 1609 zgrabil devet angleških ladij ter jih poglaval k Vražjim otokom (Bermudas).

Ti otoki so nživali sloves, da so zača- rana puščava, v kateri domujejo vile in zli duhovi. Izkazalo pa se je, da so polni najbujnejše vegetacije, sočnega sadja in vseih vrst divjačine. Ponosrečeni Angleži so torej našli v obliju vsega za življenje in se prepričali, da so otoki čisto rajski. A prav nič vražji.

Prva polovica »Viharja« je po vsebini tudi zelo podobna »Lepi Sidel« nürnberg- skega pesnika Jak. Ayerja, starejšega so- dobnika Shakespearovega.

Dalje trdijo literarni vodci, da je »Vi- har« prihodna komedija, spisan v spo- min poroke pofalskega grofa Friderika z Elizabeto, hčerko kralja Jakoba I. Zato da je v IV. dejanje vstavljen čestitjanje zaro- čencema ter nastopijo kot gradbeni Irto, Ceres in Juno, nimfe, žetci in žanjice. pri- zor, ki ga izvalja troje deklamatorij in ba- let, za oči lep, a za dejanje nepotreben.

In končno dokazujejo, da je »Vihar« menda zadnje Shakespearovo delo, da se je z njim poslovil od Londona, gledališča in pesnikovanja, da je služni duh Arfel sim- bol pesnikove tvorne domišljije in da je kralj Prospero pesnik sam, ki se vrača iz delovanja za oter domov, počivat in umet iz sanj življenja v spanje na smrti.

Gotovo je, da je »Vihar« hubezniva ko- medija polna poezije in dražesti, zunanje zanimiva in za režiserja izredno hvaležna naloga: igralcem pa so dane tu skoraj le govorniške in deklamacijske vloge, mirni dia- logi, kajti dramskih konfliktov in akcij skoraj ni.

Edino 1. prizor 1. dejanja za viharjem na morju in na ladij, ki se med gromom in bli- skom skoraj potopita ter 1. prizor 2. de- janja, ko Ariel v zadnjem trenutku prepreči, da ne zabodejo spečega kralja, edino ta dva prizora sta teatralna in zunanje efektna. Vse drugo je ali ljubzensko idilično, epično, modro refleksivno, ali drastično komično.

»Milost je nad osetec«, ta stavek je je- dro in os vsega dejanja. Kralj Prospero, ki ga je lastni brat oropal krone in ga izročil s hčerko Miranda čolnu brez vesla, da bi ju požrlo morje, se čudežno reši na otok. Kol čarovnik, ki mu služijo duhovi, povzroči Pro- spero, da vrže vihar bratovo in bratovih pri- jateljev ladje v je k otoku. Ko se izkrcalo na raznih točkah nabrežja, mislijo drug o dru- gem, da je utonil. Toda nobena ladja se ni potopila in nihče ni utonil. Končno se sni- dejo vsi, a slaba vest se jim vzbudi in zave- dajo se, da trpe kazen, ker so se pregrešili zoper Prospera. V obupu nameravajo samo- mor. Tedaj jih zbere Prospero predse, jim odpusti grehe in se vrne z njimi kot prijatelji zopet domov.

To je vsebina »Viharja«. Pestrost de- janja povečujeja še dva motiva. Neapolski prestolonaslednik Ferdinand, sin Alonso, Prosperovega glavnega sovražnika, se na otoku snide z Miranda, Prosperovo hčerko, ki še ni videla moškega. Zaljubita se in končno zaročita.

Drugi motiv pa je Caliban, pol živalski sin čarovnice Sycorax, instinktivno hudoben, izdajski in zločinski tvor, ki ga ne poboljša niti kazen niti dobrot ter je srečen le s so- drgo, pijanci.

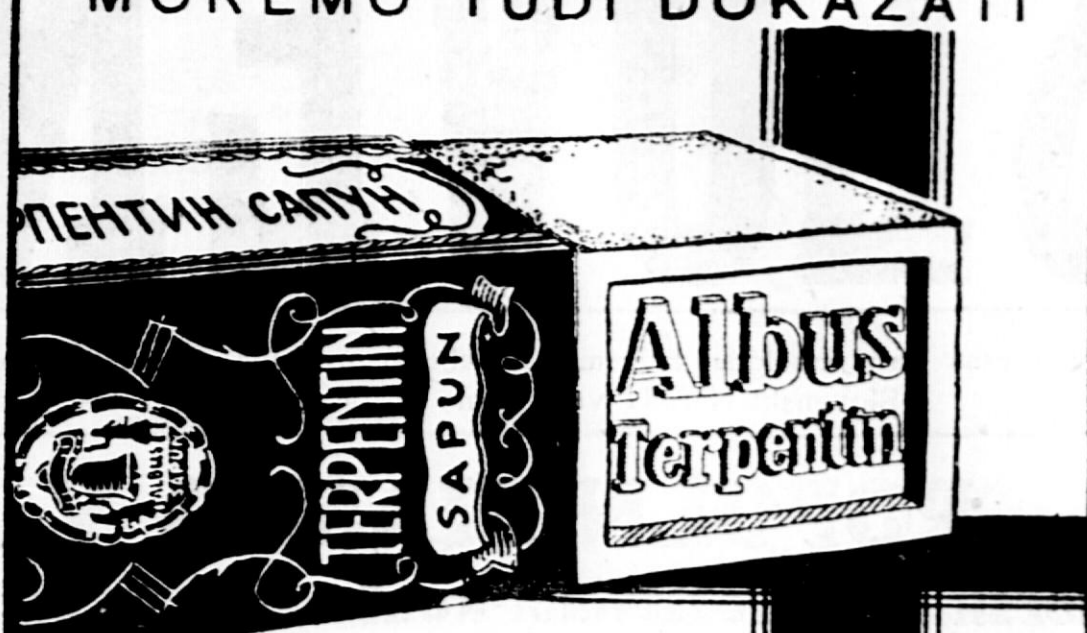
Komedija je preprosto enostavna in eno- na po času, prostoru in dejanju. Vsi dogodki se izvrše tekotom treh ur na istem otoku, zapletljajev ni in vse opravi na Prosperove ukaz. Ariel. Tem več imata opraviti režis- er in slikar s tehničnim osojem.

Vihar na ladij sredi tuločega mraja je bil takoj splošna višek predstave. Tu je režis- er g. prof. Šest pričaral resnično vtisk borbe na življenje in smrt, in vse osebe je sodelovalo naravnost izvrstno. Besed, ki jih govore, se sicer v hrupu, gromu in tresku ni dotti razumelo, toda dojem groze in smrt- ne nevarnosti je bil popoln. Fantastičnost nadaljnjega dejanja so prav lepo označevale dekoracije g. Skružnega, zračni duh Ariel, vile in razne pričarane osebe iz mito- logije ter Prospero v obliki čarovnika s ča- rovnjo palico. Humerpindinova glasba, du- hovito izrazita, a v malem gledališču zve- neča nekam masivno, spremlja vse dejanje duh Ariel in šaljivih Trincolo pojeta, a del baleta se uveljavlja prav prijetno.

Za oči in ušesa je torej vsega dovolj. Kot opretna pravilica z muziko, petjem in ples- som zadovoljuje igra vrhovna, in g. režis- er se je za svoj jubilej izkazal mošeja.

Glavni ulogi sta imela g. Levar kot Prospero, zakoniti vojvoda milanski in mag ter g. Saričeva kot zračni duh Ariel. Ljubimec nadležneča sta igrala g. Jan (Fer- dinand) in gđc. Boltarjeva (Miranda). Zločinskega nezakonitega milanskega vojvo- do Antonia je predstavil g. Gregorin.

MI TRDIMO SAMO TO
KAR
MOREMO TUDI DOKAZATI

KADAR KUPUJETE MILO, NE DOPUSTITE
DA SE VAM DA NAVIDEZ NAJBOLŠE MILO
ZAHTEVAJTE IZRECNO

ALBUS TERPENTINOVNO MILO
ALBUS TERPENTINOVNO MILO SE IZDELJUJE IZ
NAJBOLJŠIH MASTI, VARUJE PERILO
IN GA ABSOLUTNO NE KVARI DOSLEJ GA NI NAD-
KRILLO NITI ENO MILO.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 22. marca 1930, katoličan- ni: Oktavijan; pravoslavni: 9. marca. 40 mučenika.

Jutri: Nedelja, 23. marca 1930, katoličan- ni: Oton, pravoslavni: 10. marca, Kordat.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Drama: Grob neznanega vojaka. Dijaška predstava. Zvečer: Utopljenca. B. Opera: Hasanaginica. Kino Matica: Rio Rita. Kino Dvor: Medeni meseci. (L. Harvey.) Kino Ideal: Podedovani grehi. (Ob pol 3. film ZKD: Simba.)

Šentjakobski gledališki oder: Ognjenik. Predstava v Delavski zbornici: Grob ne- znanega vojaka ob 20.

PRIREDITVE V NEDELJO

Drama: Glavni dobitek. Opera: Ob 15. Poljska kri. Ob 20. Bohem. Kino Matica: Rio Rita. Kino Ljubljanski dvor: Medeni meseci. Kino Ideal: Ob 11. Simba. Ostale pred- stave Podedovani grehi. Šentjakobski gledališki oder: Ognjenik. Lutkovna predstava Čkoslovaške Obce ob 17. v Narodnem domu. Sport: Mirija - Svoboda. Ob 16. na igrišču Mirije in Primorje - Hermes ob 16. na igri- šču Primorja.

DEŽURNE LEKARNE

Danes in jutri: Sušnik, Marijin trg; Ku- raft, Gosposvetska cesta.

Iz gledališke pisarne

Drama

Nedelja v ljubljanski drami. Dne 23. t. m. zvečer ob 20. uri se bo vprizorila v ljubljanski drami Lipahova izvorna komedija »Glavni dobi- tek«. To Lipahovo delo je na našem odru izvrst- no uspelo. Za komedijo »Glavni dobitok« se pa zanimajo tudi drugi odri. predvsem Maribor, Brno in Praga. Nedeljska predstava je ljudska, pri znižanih dramskih cenah.

Shakespearjeva pravljica igra »Vihar« se ponovi v ljubljanski drami v ponedeljek, dne 24. t. m., v premijerski sešedi, za abomba A.

Opera

Drevi se po pela L. Safranek-Kaviča opera »Hasanaginica«. V glavnih vlogah nasto- pijo ga Thierry, g. Križaj, Gostič, Grba, ga Ri- bičeva, gđc. Španova in drugi. Dirigent ravnat- elj Polič. Predstava se bo vršila za abomba D.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER

Šentjakobski gledališki oder vprizori da- nes in jutri velezabavno veseloigro »Ognjenik« z gđc. Wrischerjevo ter g. Petrovičem in Ču- kom v vodilnih vlogah. Kdor želi dober prir- žen humor, naj poseti predstavi. Vstopnice se dobe v trgovini gosp. Miloša Karničnika na Sta- sem trgu in na večer predstave pri večerli bla- gami. Med odmorih bo oddajala naša priznana radiotvrdka Franc Bar krasne komade.

Radioprogram

Nedelja, 23. marca.

9.30 Prenos cerkvene glasbe; 10: Dr. Ci- ril Potočnik: Versko predavanje; 10.20: Jo- že Okorn: Čebelarstvo; 11: Koncert Radio- orkestra; 15: Fran Erjavec: Vzroki pasiv- nosti našega kmetovanja; 15.30: Schiller- Funtek: Pesem o zvonu, recitira g. Valo Bratina; 16: Reproducira glasba; 16.30: Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski; 17: Kuharjev kramel kvartet; 20: Viola koncert prof. Ivančiča, pri klav. ga. Osterc-Valja- lova; 21: Schubertov večer, izvaja Radio- orkester; 22: Casovna napoved in poročila; nadaljevanja koncerta; 23: Napoved pro- grama za naslednji dan.

Ponedeljek, 24. marca.

12.30: Reproducira glasba (mešan program); 13: Casovna napoved, borza, re- producira glasba; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 17.30: Koncert Radio-orkestra; 18.30: Prenos iz Beograda: Svečani koncert o priliki prve obletnice beograjske radio- postaje; 20: Koncert Radio-orkestra. (Re- zervirano za event. prenos); 22: Casovna napoved in poročila; napoved programa za naslednji dan.

Jubilej slovenskega znanstvenika

Vseučiliški profesor dr. Franc Kidrič — petdesetletnik

Ljubljana, 22. marca.

Eden najodličnejših zastopnikov ljubljanske univerze, plodoviti slovenski kulturni delavec, eden najizrazitejših znanstvenikov med Slovenci in Južnimi Slovani sploh, naš prvi znanstveni graditelj starejših slovenske literarne zgodovine, univ. prof. dr. Franc Kidrič bo slavlil jutri petdesetletnico svojega rojstva. Ob nji si hočemo na kratko ogledati potek njegovega življenja in znanstvenega delovanja, očrtati pomen in poudariti važnost njegovega dela v znanosti in našem kulturnem življenju.

Zunanji podatki teh 50 let so kratki. Rodil se je 23. marca 1880 v Radanski vasi pri Roguši Slatini, dovršil gimnazij v Mariboru, študiral slavistiko na Dunaju, promoviral 1906 in dobil v januarju 1908 za znanstvenika in slovenskega kulturnega zgodovinarja nadvisje ugodno mesto knjižničarja v dunajski dvorni knjižnici. Od 1910 je bil privatni docent za slavistiko na Dunaju, 1914 je nadaljeval svoje študije na Ruskem in se 1919 habilitiral na dunajskem vseučilišču za slovensko filologijo. Ko se je ustanovila slovenska univerza v Ljubljani, je bil 27. avgusta 1920 imenovan za rednega profesorja za zgodovino starejših slovenskih literatur s posebnim oziranjem na slovensko, bil 1923/24 rektor, od 1925/26 predava tudi primerjalno književnost.

Nad 25 let je posvetil prof. Kidrič znanstvenemu iskanju in oblikovanju in rezultat teh prizadevanj je okrog 230 objav, ki jih imamo v evidenci. To književno delo, s katerim je sodeloval skoro pri vseh slovenskih in mnogih slovenskih ter tujih časopisih in zbornikih (pri 17 domačih in 7 tujih), vzbuja radi svoje obsežnosti in temeljitosti strmenje. Odeč bi bilo podrobno naštevati vseh Kidričevih študij in spisov (popoln seznam glej v Zgodovini slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929); omejili se bom na važnejše in obsežnejše spise znanstvenega in kulturnega dela, ki mu daje po vsej pravici naslov slovenskega kulturnega velika.

Kidričovo javno znanstveno delovanje se je pričelo 1906. leta, ko je dosegel doktorat z disertacijo Revision der glagolitschen Kirchenbücher in postal sodrudenik Jagičevega Arhiva, v katerem je 1906 oenil 2. izdajo Sketove slovenske čitanke za 7. in 8. razred srednjih šol in poročal o razpravah o slovenski liturgiji na Poljskem. Naslednje leto je napisal nekrolog Al. Kozubinskemu, priobčil 1908 v Zborniku u slavu Jagića članek Češkoilirski pravopis na Stajerskem do Novic in po aktih orisal Bogoslovo delovanje v dunajski dvorni knjižnici. Ko je postal knjižničar velike dunajske knjižnice in imel na razpolago velikansko knjižno bogastvo, je pričel ob 400 letnici Trubarjevega rojstva smotreno zbirati gradivo in raziskovati slovensko literarno in kulturno zgodovino. V celjski Domovini je 1908 v 32 podlistkih z raznimi novimi ugotovitvami opisal Trubarjevo življenje, delovanje in pomen; opozoril naslednje leto na neobjavljeno biografijo Trubarja (Izvestja muz. društva 1909), ocenil Trubarjev Zbornik (Naši zap. 1909) in Bučarjevo Povijest hrv. protestantske književnosti za reformacije (Ljublj. Zvon 1911). Bolj kot v teh delih se nam pokaže mladi znanstvenik na svoji trdni in kritično raziskovalni poti v Pomotah in potvarah za razne potrebe (Naši zap. 1909—10), kjer je s čudovito vztrajnostjo in pronicavostjo zavrnil diletanstvo trditve o slovenskem admontskem očenau i. dr.

Nato ga je privedel študij k slovenskemu prepodu. Dokazal je, da je Kopitar sodeloval glede slovenskih krajevni in pri knjigi Die illyrische Provinzen und ihre Einwohner, Wien 1812 (Carn. 1910), poročal o slovenski literaturi v Slovenskem Fehledu in se 1910 prvič srečal s Prešernom v poročilu o Zuznerjevih nemških prevodih iz Prešerna (Lj. Zvon). S Paberkom v Korytku in dobi njegovega delovanja v Ljubljani (Lj. Zvon 1910), ki jih je nabral iz zbornika Korytkove literarne ostaline in jih dopolnil z objavo pisma grofa Ostrowskega, je prišel k ilirizmu. Za jubilejno publikacijo Spominu Stanka Vraza v Časopisu za zg. in nar. 1910 je prispeval Paberk o Vrazu, s katerimi je osvetlil Vrazovo prvo bivanje v Ljubljani, njegova juristovska leta v Gradcu in njegovo razmerje do Gruna in Korytko ter podal pregledno bibliografijo Vrazovih spisov in korespondence, kateri je 1911 v Zborniku Slov. Matica pridružil korespondenco med Prešernom in Vrazom. Po Grafenauerjevi objavi rokopisov iz Kastelceve zapuščine je podal pojasnilo iz prvih časov slovenske umetne pesmi (Veda 1911), ocenil istega avtorja prvi del Zgodovine novejšega slovenskega slovstva (tam), prispeval Done-

sek k zgodovini kočevske narodne pesmi (Carn. 1912), objavil v latinici glagolitski rokopis Oblega Sigeta v sodobnem hrv. opisu ter mu dodal zgodovinsko in jezikovno analizo (Časopis za zg. in nar. 1912), natančno določil svoje nazore o slovenskem prepodu (Veda 1912) ter obsodil neznanstveno razpravo o slovenskem jeziku, ki jo je spisal v poljščini L. Lenard (Slov. narod 1913). Iz aktov dunajskega policijskega arhiva je zbral gradivo za spisa: Francoskoilirska loža v Ljubljani in Francoske lože hrvaških zemelj Napoleonove Ilirije ter napisal nemško monografijo o Bart. Georgijeviču, ki je izšla kot prva njegova samostojna publikacija in v jako majhni nakladi na Dunaju 1920 (srbski posnetek je izšel v Skoplju 1923 in ponatisk 1925). S tem delom nam je podal vzor monografije hrvaškega plemiča, ki so ga odvedli Turki po bitki pri Mohaču v Azijo, od koder je ušel v zapadno Evropo, živel življenje potujočega literata in s svojimi številnimi spisi informiral Evropo o turških razmerah ter razvil svoj izrazito protiturski program.

Proti koncu svetovne vojne se je z obširno študijo o Iv. Ungnadu in prognanstvu zopet vrnil po daljšem presledku k raziskovanju slovenske protestantske dobe s habilitacijsko monografijo Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen in XVI. Jahrh. Eine literarisch-kulturhistorisch-philologische Untersuchung. Heidelberg 1919 ustvaril prvo strogo znanstveno delo na področju starejših slovenske literarne zgodovine, epohalno po svoji vsebini in metodi, ki je bila tedaj za naše kraje dokaj nova, a kmalu dobila nadaljevalca (Rupel). Ko je postal skoro nato redni profesor za starejšo slov. literarno zgodovino, se je njegovo udejstvovanje radi novih razmer koncentriralo in usmerilo, da čimprej poda strogo znanstveno slov. literarno zgodovino. Sedaj je svoje uspešno delovanje pomnožil, sistematično iskal novega gradiva, reševal nove probleme, odkrival nove poti in začel graditi sintezo literarne zgodovine. Literarno in kulturno stran slov. protestantizma je pojasnil s tremi prispevki k zgodovini slov. ismenstva v 16. stol., vno- vič pisal o sumljivih naslovih knjig, preiskal Slovenske knjige v protestantski stanovski šoli v Lj. 1563—1598, ocenil Hrenove doneske za zgodovino reformacije ter sestavil Bibliografski uvod v zgodovino reformacijske književnosti pri Južnih Slovanih. Podrobno je preiskal življenje in delovanje protestantskih piscev, pisal o Trubarjevem delovanju v Kempenu, o Trobarjih na Raščici, podal ogrode za njegovo biografijo, govoril o Juriju Kobili, Kreljevi Otročji bibliji, Bohoričevemu Elementalu Labacense in sestavljal monografijo o Bohoriču in Dalmatinu za Slov. biogr. leksikon.

Izmed prispevkov za protireformacijsko dobo mi je omeniti Donese za zgodovino slovenskega lektionarja in slovenske pridige do 1613. V Opombah k protireformacijski dobi je objavil popoln bibliografski pregled od 1612 do 1765 s kritičnimi komentarji, napisal razpravo o Alojziju da Sommaripa in Stapletonu med Slovenci. Raziskoval je zgodovino slov. cerkvene pesmi, pregledal in izpopolnil podatke o dramatskih predstavah v Ljubljani do 1790, pojasnil zadevo s problematičnim Markovitschem in Ljublj. gledališčem, opisal dotlej neznani primerek Linhartove tragedije Miss Jenny Love, spravil v literarno evidenco diskaleata Worenca i. t. d.

Posebno poglavje v Kidričevem znanstvenem delovanju in iskanju je prešernoslovje. Že 1911 je v razlagi Prešernovega soneta Pov do let starih čudna izročila prvič izrazil pomislek zoper podmeno, da bi se Prešeren ravnal po shemi matematične arhitektonike pri ustvarjanju sonetov, Krsta in prirejanju Poeziji. Odtlej je zbral gradivo za novo izdajo Poeziji in priobčeval razne prispevke za njih komentar. Iz delavnice za komentar Prešerna, nas seznanil s Prešernovimi odklonilnimi prošnjami za advokaturu in z Rodom Prešernov od 15. do 19. stol. ter z novimi razlogi odklonil iskanje zavestne matematično-geometrijske arhitektonike in simbolike števil v Prešernu, negativno ocenil Puntarjeve nazore o Prešernovem razmerju do Danteja in podal podoben načrt o nameravani, že 1925 napovedani, 1927 zopet najavljeni in težko pričakovani izdaji Prešerna v članku O literarni zgodovini (Lj. Zvon 1927).

V istem članku je tudi pojasnil metodo in smeri zgodovine pismenstva in starejših lit. zgodovine Slovencev, kar je praktično pokazal v obeh pregledih slov. literature do srede 19. stol. v slovenski in v Narodni enciklopediji. Zrel sad Kidričevih študij je prvi snopič Zgodovine slovenskega slovstva, ki podaja celoten pregled slovenskega gibanja starejše dobe do 1765. To je veličastna slika, ustrežajoča vsem sodnim zahtevam, ki nam jasno kaže vzroke, ideje in smeri, ki so ustvarjale ali ovirale organsko rast. Sjajno podana je zlasti reformacijska doba s centralno Trubarjevo postavo. Vse biografske in bibliografske podatke je odložil v Slov. biogr. leksikonu, za katerega je napisal nad 100 prispevkov. Ti prinesejo so v leksikonu nedvomno najboljši in nekatere monografije prav klasične (o Bohoriču, Dalmatinu, Čopu, Herbersteinu . . .). Za Narodno enciklopedijo je prispeval 26 člankov; v zadnjem svojem spisu pa nam je predložil rast in sestav ljubljanskih knjižnic in ugotovil, da je danes znanstveniku v Ljubljani na razpolago okrog 300.000 knjig.

V zadnjem času polaga posebno važnost na slovenski prepodu (1750—1848). Iztrpno obdeluje motive, načine pridobivanja pristašev in čas njih pristanka na prepoditeljsko ideologijo, riše razvojno linijo posameznih njegovih elementov, ki

morajo biti iztrpno obdelani tudi v literarni zgodovini, saj tiči v prepodu pojasnilo za pokret slovenske nove pismenstvene produkcije in oktralizacije višjih kulturnih form, ki dosežejo svoj vrhunec v Prešernu, kroni Kidričevega raziskovanja. Sad tega študija je razprava o Razvojni liniji slovenskega prepoda v prvi dobi, ki mora skoro iziti v Razpravah V—VI. Nič manj težko ne pričakujemo nadaljnjih snopičev zgodovine (ne vem, čemu Matica tako skopari s prostorom tam, kjer bi najmanj smelal) in nemško pisani oris za berlinski Grundriss für slavische Philologie, ki je neslovenskemu svetu nujno potreben.

Največ razglabljanj je posvetil problemom, katerih rešitev je naša dolžnost, preden se smemo pojaviti drugod, in ugotovitvam pogojev organske rasti in potence slovenske kulture. Kidričev nastop pred 50 leti pomeni za preiskavo starejšega slov. slovstva novo dobo — zato smemo obenem slaviti jubilej naše mlade znanstvene vede. Z njim se je začelo moderno raziskovanje, ki je seglo po novih virih in se dvignilo do novih vidikov, ki so pokazali našo preteklost v drugačni luči. Od tega leta so se množile njegove razprave in je raste prof. Kidrič sam, vedno bolj se izobražujoč, vedno bolj se odkimajoč stari snovnopisni in se bližajoč novi duhovnoznanstveni metodi, kakršno sta uvedla v slovenstvo zgodovino Lanson in Walzl. Prvo dobo Kidričevega znanstvenega delovanja, ki sega do habilitacije na dunajski univerzi, karakterizirajo številne razprave, obravnave in ocene, s katerimi je marsikatero ohlapno sodbo naše starejše književno in kulturno-zgodovinske vede, ki je bila dotlej zgolj v prepisovanju golih biografskih in bibliografskih podatkov, tesneje opredelil, marsikateri razblinjeni pojem zgostil in napolnil z izpričano vsebino. Dalje je karakteristično zanj ono preganjanje »pomot in potvar«, ki so jih zanesli v našo znanost diletanti. Tu je pokazal svojo veliko marljivost in vztrajnost, kritično doganljivost, znanstveno eksaktnost ter izredno živo ljubezen do predmeta in znanstvene resnice. Noben posel, ki je v zvezi z njegovim iskanjem, mu ni pretežak, nobeno vprašanje, ki se mu pojavi pri delu, se mu ne zdi premalenkost. Noben njegov prinos nima pečata slučajnosti, vsak priča o graditelju, ki zre pred seboj veličastno stavbo in pozna njeno konstrukcijo. S svojim habitacijskim spisom je pokazal, da zna skrbno analitično urejene, pretehtane in razčlenjene podrobnosti s krepko roko spraviti v mogočno organsko sintezo, kateri je v glavnem posvečeno zadnje desetletje in ki nam jo je tako veličastno pokazal v obeh pregledih slov. literarne zgodovine, a še posebno v svoji zgodovini.

Prof. Kidrič, opremljen z izrednim poznavanjem starih virov in s konciznostjo v dokazovanju, glede na svoj predmet (človeka, kulturno središče, obdobje, knjigo i. t. d.) kot na živ stvar, do katerega skrbno išče v preteklosti pota in ko jih najde, opazuje svoj predmet kot dramatik svojega junaka pri njegovi porajanju iz okolišnih časa in kraja — vestno upoštevajoč pri tem sočasno evropsko duševno življenje —, se vglablja vanj, motreč ga s paznim očesom, uprtim na vse strani, kako iz različnih momentov in elementov dobiva svojo vsebino. Predmet mu je živ individuum žive človeške družbe. Kar je prejšnji zgodovinar opisoval, to naš moderni historik podživlja in poustvarja.

Značilno je za prof. Kidriča najvestnejše tehtanje vseh podatkov, prodiranje do dna vsem, tudi stranskim vidikom, ki se mu odpirajo med iskanjem, a zvržen odklanjanje vseh zastanitvev z glavne poti. Znanstvenika, delujočega z ogromnim aparatom priča tudi njegov slog in notranjost forme, ki dela prof. Kidriča v slovenski besedi, navajeni bolj epiko razdrobljene širivosti, težje čitljivega, toda ta slog je prav elementarno njegov in ga strogo znanstvo tudi zahteva.

Jubilant je vzor nesebičnika, ki ne grohča samo ogromno znanje in ga skopo hrani zase, ampak nudi svoje gradivo in izsledke vsakemu resnemu interesentu, ne čem imeti monopolov, želi konkurence in pozdravlja vsak napredek v svoji stroki. Prezreti ne smemo jubilara kot kulturnega delavca. Trojne so njegove uredniške zasluge pri dveh najvažnejših publikacijah ljubljanskih slavistov pri Časopisu in Slov. biogr. leksikonu. Znanstven svet doma in v tujini zna ceniti in upoštevati njegovo delo. Kot univ. profesor je vodnik mlademu znanstvenemu naraščanju, kateremu daje smotreno začetno razvojno linijo slovenskega in evropskega pismenstva in literature, postane in razvoj prorodije in metrike ter literarnih form in panog, kar je res širokopotezno zasnovano, a tudi zahteva našega časa. Kako zna, rekel bi, sugestivno vzbuditi ljubezen za stare slovenske bukvice in vzgajati ljudi, ki bodo mogli na tako dobri podlagi sami iskati, primerjati in najti sinteze in zakonitosti razvoja in odnosov mladega evropskega naroda, organsko rastočega iz evropske duševnosti, vemo pač najbolje njegovi učenci, ki se hvaležno pridružujemo njegovemu jubileju, iskreno želijo prof. Kidriču, ki more ob petdesetletnici zreti na svoje delo v preteklosti s ponosom, ker je bogato in uspešno, a na delo v bodočnosti z zadovoljstvom, ker ima gradivo zbrano, pot začrtno — da mu bodi dano izvršiti načrte do zadnjega, ki so in bodo v ponos in korist naše znanosti, univerze in naroda.

Stanko Bunc

Previdnost.
— Kaj — med vožnjo po morju si se preobčel v žensko?

— Da, iz previdnosti, kajti če se parnik potoplja, spravijo v rešilne čolne najprej ženske.

Kako je bilo?

— Sporekla sva se in med preprirom sem mu prispil zausnico in takoj nato še tretjo.

— Menda drugo?

— Ne, drugo mi je prisolil on.

ALI MISLIŠ DA NAPRAVIJO VSI TAKO KAKOR JAZ?

Ako da, potem bi bil odgovor na drugo vprašanje: 100 velikih in nobenih malih zavojev. To bi potem značilo, da vse gospe v Jugoslaviji kupujejo le velike Lux-zavoje po ceni od Din 9.— in nič malih po Din 6.—.

Sigurno mislijo mnoge gospe, ki poznajo in izrabljajo vse prednosti Lux-a, ravno tako. Toda gospe, ki poznajo od sedaj mogoče samo eno ali pa drugo možnost uporabe Lux-a, mislijo najbrže še mnogokrat, da so pri malih zavojih na boljem ter kupujejo slednje.

Izrabite današnji dan ter nam pošljite svoj odgovor. Lahko je čisto kratek. Zadoštujejo nekatere besede na prvo in dve številki na drugo vprašanje.

1. Kako boste podučili šestletnega otroka, predno ga pošljete v trgovino po Vim. da ste sigurni, da Vam bo zaželeno tudi prinesel?

2. Lux se dobi v dveh vrstah zavojov in sicer v velikem zavoju po Din 9.— in v manjšem po Din 6.—. Koliko je po Vašem mnenju od vsake 100 kosov v Jugoslaviji v letu 1929 kupljenih Lux-zavojev velikih in koliko malih zavojev?

Tiskane dopisnice, ki jih lahko dobite pri vsakem trgovcu in ki vsebujejo obširna pojasnila, olajšajo odgovor.

250 NAGRAD

I. nagrada Din 20.000.—

JUGOSLAVENSKO SUNLIGHT D-D ZAGREB

Radišina ulica broj 17

Kopališče na Ježici

S kabinami in omaričami bo imelo prostora za 160 kopalcev.

Ljubljana, 22. marca. Lani se je ljubljanska mestna občina res. no bavila z načrtom, da zgradi na Ježici kopališče. Radi raznih ovir pa je morala ta načrt upustiti. Letos se ga je z veliko vnemo lotil posestnik Stirn, in kakor je videti, z uspehom.

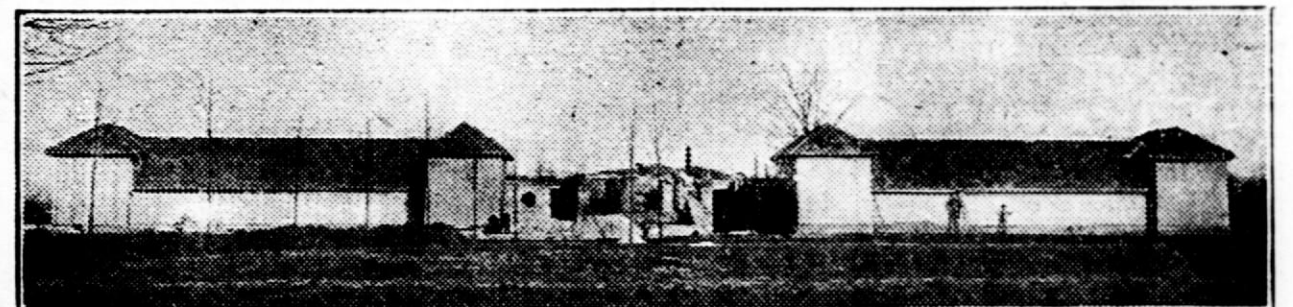
Ob Savi od železniškega mostu kakih 500 korakov proti Tomačevemu je že pod streho kopališče, ki bo imelo s kabinami in omaričami prostora za 160 kopalcev. Sredi kopališča grade sedaj enonadstropno stavbo, kjer

palci dovolj zabave — zgradilo se bo igrišče — je kopalič najbrže ne bodo občutili. Oškar. dovani bodo tudi s tem, da bo dovolj prostora za idealno solnčenje in v mivki.

Kopališče zida stavbno podjetje Erjavec z Ježice. Otvorjeno bo 1. junija.

Mestni kopališči na Ljubljani in v Mednem

Kakor kopališče Ilirije, bo bržkone tudi Štirnovno kopališče na Ježici neugodno vplivalo na mestni kopališči na Ljubljani in v

bosta blagajna in restavracija, zgoraj pa stanovanje za oskrbnika. Celo kopališče je dolgo okoli 65 m.

H kopališču bo vodila s ceste malo naprej od Aleša pri hišni št. 34 lepa, ravna cesta, ki jo bodo v ta namen temeljito popravili. Široka bo dovolj tudi za avtomobile. Tam, kjer zavije cesta h kopališču, so jo že obsadili z lipovimi drevesci. Pred kopališčem bo velik park, istotako obsajen z lipami.

Kopališče s fronto proti Savi nudi že sedaj kaj nenavadno lice. Prej gosti grmičevje je posekano ter sta zasajena tudi že dva široka lipova drevoreda. Prostor med njima bodo zrazvali in zasuli s mivko.

Od kopališča proti Savi je okoli 200 korakov. Morda je ta razdalja nekoliko prevelika. Ker pa bo poskrbljeno, da bodo imeli ko-

Mednem. Iz letnega poročila ljubljanske mestne občine pomemamo, da je bilo mestno kopališče na Ljubljani lani odprto od 12. junija do 19. septembra. V tej kopalni sezoni je posetilo mestno kopališče 4944 kopalcev. Kopališče je bilo najslabše obiskano, odkar obstoji.

Kopališka uprava, oz. mestna blagajna je prejela lani na predpisanih pristojbinah 20.735 Din. Povprečni dnevni obisk je znašal 49 kopalcev, dnevni dohodek pa 207.36 Din.

Mestno kopališče v Mednem je bilo odprto od 3. julija do 15. septembra. Kopališče je posetilo skupno 2685 kopalcev. Kopališka uprava, oz. mestna blagajna je prejela na predpisanih pristojbinah 8817 Din. Povprečni dnevni obisk je znašal 36 kopalcev, dnevni dohodek pa 78 Din.

Ameriški Slovenci o vrhniškem odboru

»Prosveta«, največji slovenski ameriški dnevnik, izhajajoč v Chicagu, je 3. t. m. ponatisnila članek iz »Slov. Naroda«: »Ne uganjajte burk z mrtvim umetnikom«, v katerem kakor znano, šiba Rihard Jakopič postopoma vrhniškega odbora za postavitev Cankarjevega spomenika. »Prosveta« uvo- doma poudarja: »V uvaževanje! Tisti slavniki komite z Vrhnice, ki ima namen postaviti našemu nesmrtnemu slovenskemu umetniku Ivanu Cankarju nekakšen spomenik z denarjem ameriških rojakov, ima prav čudne metode. Že nekajkrat smo opozorili, da so tisti ljudje tam prav neverjetni čudaki s skritimi nameni. Ko je Cankar še živel in ustvarjal, takrat so kopali po njem. Danes, ko je zaslovel po svetu — uganjajo z njim komedijo!«

»Prosveta« nato pripoveduje, da se je sestala 24. novembra lani na Vrhniki žirija, da je proglasila za najboljši osnutek Dolinarjevega »Popotnika 2«, da je predlagala, naj stopi vrhniški odbor z Dolinarjem v stik ter da naj nagradi najboljši osnutek. Vrhniški odbor pa do danes ni storil ne enega, ne drugega ter tudi ni obvestil javnosti, kaj namerava. (Vsega tega še do danes po petih mesecih ni storil! Opomba poročevalca.)

»Prosveta« priobčuje nato odprto pismo Riharda Jakopiča, ki se končuje z besedami: »Pa se Vrhnici menda vendar ne mislijo norčevati iz žirije, umetnikov in jav-

nosti? No, sicer bi se dala ta zadevica že kako urediti in preboleti. Nikakor pa ne gre, da bi imeli oni pravico uganjati burke z mrtvim umetnikom, buditeljem, trpinom in dobrotnikom slovenskega naroda. Čeprav je ta njih rojak. Govorite odkrito in ne delajte na skrivnem!«

»Mi smo že parkrat opozarjali o namenu in o čudnih skrivnostih onih Vrhnčanov, nadajajo »Prosveta«, »kaj so započeli v Ameriki akcijo za Cankarjev spomenik. To pot naj zadostujeta komentar in odprto pismo mojstra R. Jakopiča o njihovem delovanju. Treba je še zaključiti besedo o njihovem nehanju. To besedo pa mora izročiti delavstvo v Ameriki!«

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA.
Sobota, 22. marca: Ob 15. Grob neznanega vojaka. Dijaška predstava pri značajnih cenah. Izven. — Ob 20. »Utopljenca«. Red B.
Nedelja, 23. marca: Glavni dobitek Ljudska predstava pri značajnih cenah. Izven.
Ponedeljek, 24. marca: Vihar. Red A.
Torek, 25. marca: Ob 15. Naš gospod župnik. Ljudska predstava pri značajnih cenah. Izven.
Ob 20. Krog s kredo. 25. predstava. Ljudska predstava pri značajnih cenah. Izven.
Sreda, 26. marca: Zaprti.
OPERA.
Sobota, 22. marca: Hasanaginica. Red D.
Nedelja, 23. marca: Ob 15. Poljska kri, opereta. Ljudska predstava pri značajnih cenah. Izven.
Ob pol 20. Boheme. Ljudska predstava pri značajnih cenah. Izven.
Ponedeljek, 24. marca: Materinski dan. Prirediteljev krčnarskega ženskega društva. Izven.

E.A. DUPONT'S
ATLANTIC

Monumentalni svetovni zvočni film
Potop 'Titanica'

Slavnostna premiera bo v
Elitni kino Matica

ponedeljek.

Dnevne vesti

— Iz državne službe. Imenovani so: za višje veterinarske svetnike pri okrajnem glavarstvu v Litiji veterinar Ivan Demšar, pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu veterinar Josip Stupar, pri okrajnem glavarstvu Maribor desni breg veterinar Peter Miklavčič, pri okrajnem glavarstvu v Celju veterinar dr. Josip Stegu in Vojteh Hrabalek, pri okrajnem glavarstvu v Ptuj veterinar Bogomil Zavadal, pri obmejni veterinarski stanici na Raketi veterinar Pravoslav Rebek, pri obmejni veterinarski stanici na Jesenicah veterinar Josip Rihar, pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani veterinar Josip Čeh, pri okrajnem glavarstvu v Kamniku veterinar Josip Ravtar, pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu veterinar Ivan Vandot, pri okrajnem glavarstvu v Radovljici veterinar Alojzij Zarnik, pri okrajnem glavarstvu v Brezicah veterinar Janko Vizjak, pri okrajnem glavarstvu Maribor levi breg veterinar Peter Škofic, pri okrajnem glavarstvu v Prevaljah veterinar Franjo Baš, pri okrajnem glavarstvu v Slovenjgradcu veterinar Anton Peršuh, pri okrajnem glavarstvu v Ptuj veterinar Vilim Jedliček, pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani veterinar Alojzij Škof, pri lutomersko-radgonskem okrajnem glavarstvu v Gornji Radgoni veterinar Franjo Dobnik, pri okrajnem glavarstvu v Dolnji Lendavi veterinar Anton Škok in pri okrajnem glavarstvu v Cerkovcu veterinar Vidic; pomožni geometri Hinko Prelovec je premeščen iz Celja v katastrski upravi v Črnomelu; v višjo skupino je pomaknjen zdravnik zdravstvenega doma v Mariboru dr. Josip Vrtovec; na lastno prošnjo je odpuščen iz državne službe pomožni geometri katastrofske uprave v Črnomlju Ivan Batagelj.

— Razstava naše riviere v Pragi. Naš poslanik v Pragi dr. Angjelinovič je otvoril v četrtek dopoldne na starem razstavišču praškega veleposla razstavo jugoslovanske riviere, katero sta priredila Jadranska Straža in tujsko prometni urad »Putnik«. Razstavljeni iz mnogih slik naših morskih letovišč in kopališč. Na razstavi je organizirana zelo dobra informacijska služba. Svečane otvoritve so se udeležili poleg poslaničar dr. Angjelinoviča za družbo kopališče Kupari konzul Dajčić, za tiskoprom. urad ing. Ivo Fantov in dr. Klima, dalje predsednik Jadranske Straže g. Lukšič, generalni konzul Bradanović, za Českoslovaško - jugoslovansko ligo ing. Hornof, za kopališče Baška ga. Ružička, za sanatorij »Tiba« v Cavtatu dr. Novaković itd.

— Poštne pristojbine se bodo v bližnji bodočnosti padošle in sicer do malega za vse vrste poštne pošiljke. S tem se namerava izboljšati poštni promet in gnotno stanje poštne službe.

— Razstava izdelkov iz tečaja za sobne in napisane slikarje v Ljubljani. V nedeljo bodo od 9. do 18. ure razstavljeni pri priliki sobni Narodnega doma v Ljubljani izdelki iz dvomesečnega tečaja za sobne in napisane slikarje, ki ga je priredil Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani. Ta tečaj je obiskovalo 15 mojstrov in pomočnikov, ki se v tečaju niso poučili samo o obrtniški izpopolnitvi obrti, ampak so dobili tudi navodila v estetskem oziru. Po navodilih gosp. prof. Saše Santla so izdelali najprej v skici, nato pa v izvršeni risbi osnove za bordure in tapetne vzorce. Po navodilih slikarskega mojstra gosp. Josepa Božiča so prenesli te osnove na šablonski papir ter izrezali šablone in izvršili poizkusno barvanje z zidnimi barvami. Povsem novo je bilo večini udeležencev slikanje napisov na steklo. Končno so se nekateri bavili tudi s prenosom oljnatih slik na steklo. Opisani program tečaja je bil jako obširen, uspeh pa prav zadovoljiv. Poleg izdelkov tečajnikov bo dala razstava tudi zanimiv pregled, kaj nudi tak tečaj slikarskega obrtnika in kako napredujejo udeleženci od početnih del do končnega umetnoobrnega izdelka. Opozorjamo na to razstavo predvsem naše slikarske obrtnike in obrtni naraščaj, pa tudi druge, ki jih zanima napredek v slikarski stroki. Vstop na razstavo je prost.

— Velika francoska revolucija je naslov predavanja, ki ga priredi sokolsko društvo na Bledu jutri ob 3. uri popoldne v dvorani Sokolskega društva. Predava g. Vladimír Kravos iz Ljubljane, ki bo pokazal tudi nad 100 lepih barvanih skopičastih slik o tem velikem zgodovinskem dogodku. Z ozirom na zanimivost predavanja vabimo k obilni udeležbi.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno vreme. Včeraj je bilo v večini krajev naše države lepo. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 19, v Splitu 14, v Mariboru in Zagrebu 12, v Ljubljani 11,8, v Beogradu 10 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,4 mm, temperatura je znašala 2 stopinji.

— Lipahova komedija v inozemstvu. Avtor najnovejše slovenske komedije je dobil, kakor doznajamo, od ravateljstva Narodnega divadla v Pragi in Brnu povabilo, naj svojo komedijo »Glavni dobiček« takoj predloži. Simpatični odziv te komedije v naši kritiki je opozoril inozemstvo na to najnovejšo slovensko veseligrlo, ki bo po možnosti še v tej sezoni doživela svojo uprizoritev v Pragi in Brnu. Opozorjamo, da bo naša drama v nedeljo 23. t. m. ob 8. uri zvečer to izredno zabavno in ljubko komedijo ponovila pri nižjih cenah. Kdor predstave še ni videl, naj pride v nedeljo zanesljivo k Lipahu.

— Sneg v Črni gori. Iz Gusinja v Črni gori nam poročajo, da je zapadlo v noči od 12. na 13. t. m. nad pol metra novega snega. To je znamenje slabe zveze, pa tudi povodni.

— 24 jaja za 10 Din! Seveda ne pri nas, pač pa v Stari Pazovi, kjer so jih te dni radi izredno velikega dovoza na trg prodajali približno po 40 para komad.

Pristno škotsko blago

za pomladanska oblačila pravkar dospelo. Oglejte si tudi brezobvezno našo veliko izbero izgotovljenih oblek domačega izdelka.

Jos. Rojina, Ljubljana

— Strašna rodbinska tragedija. V južnobanški občini Straža pri Beli cerkvi se je te dni odigrala strašna rodbinska tragedija. Posestnik Ilija Suru je med prepričim ubil svojo ženo, nato si je pa z britvijo prerezal vrat. Suru je bil eden najbogatejših seljakov v občini, imel je okoli 25 oralo sveta. Toda v svojo lastno nesrečo in propast je bil strastno ujan pijači. Pil je neprestano in lani so ga celo morali radi zastrupljenja z alkoholom prepeljati v bolnico, kjer so mu jedva rešili življenje. Moževo pijančevanje je uničilo rodbinsko srečo. Zakonca sta se vedno prepirala, v pijanosti pa je moč ženo tudi pretepel. Te dni je prišel zopet pijan domov ter se začel z ženo prepirati. Med prepričim je pograbil sekirko in oplazil ženo 14krat po glavi ter jo tako razmesaril, da nesrečnice niso mogli spoznati. Nato je mirno legel spat. Ko se je zbudil in strelzil, je videl grozne posledice svoje pijanosti. Iz strahu pred kaznijo si je prerezal vrat in potisnil mrtvi ženi britev v roko, kakor da ga je hotela umoriti. Sosedje, katerim se je zdel mir v hiši sumljiv, so našli oba mrtva.

— 445 kg težak prašič. Posestnik Anton J. Nagel iz Rume je te dni prodal mesariju Haferju 2 leti in pol starega prašiča, ki je bil 120 cm visok, 240 cm dolg in 445 kg težak. Prašič je bil popolnoma nemško plemo. Sprva so ga imeli za plemo, lani so ga pa začeli rediti. Masti je imel okoli 250 kilogramov.

— Sežalcionalen proces v Sarajevu. Pred sarajevskim sodiščem se je te dni začela zanimiva razprava. Zagovarjata se 35-letni pastir Alija Nemić in njegov tovariš Ilija Pintar, oba iz sela Svinjevac. Državni pravdnik je obtožil Alijo Nemića, da je lani pahnil svojo ljubico Draginjo Jakić v potok tako, da je nesrečno dekle utonilo. Pintar je vedel za zločin, pa ga ni hotel ovaditi. Alija in Draginja sta se poznala že del časa. Nekega dne je dekle fantu sporočilo, da je noseča. Obljubil ji je, da jo bo poročil, da pa je ne sme odvesti domov, ker je musliman, ona pa pravoslavne vere. Dejal ji je, naj gre z njim k njegovi teti v Sarajevo. Ko sta prišla do naraslega potoka Ljuta, si je dekle hotelo umiti roke, fant jo je pa pahnil v vodo. Nemić se je mirno vrnil domov. Čez dva meseca je pa voda truplo naplavila na breg. V truplu so spoznali Draginjo Jakić. Ker so se začele širiti vesti, da jo je umoril Alija, so ga orožniki aretirali. Pri razpravi Nemić zatrjuje, da dekleta ni pahnil v vodo, temveč da je sama padla v potok. Sodišče je zaskočilo več prič, ki ga znatno obremenjujejo, zlasti pa njegov sobotoženec, ki se hoče na ta način rešiti vsake odgovornosti.

— Sadjarji! Uporabljajte za zatiranje sadnih škodljivcev samo popolnoma zanesljivo in preizkušeno sredstvo, ki ga dobite pod imenom »ARBORIN« pri tvrdki »Chemotechnica«, Ljubljana, Mestni trg 10. 220n

— Čirli - Metodova podružnica na Metli ima svoj občni zbor jutri, dne 23. marca, v Šoli. Vabljeni so vsi člani, podporniki, prijatelji naše šolske družbe. 224n

Cenjene naročnike v Novem mestu

obveščamo, da smo z včerajšnjim dnevom uvedli dostavo »Slov. Naroda na dom. Ker prejmejo naročniki naš najcenejši popoldanski dnevnik »Slov. Narod« za mesečnih Din 12.— dostavljen še istega dne na dom, vabimo na naročbo.

Nove naročnike sprejema podružnica »Jutra«, Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 42.

UPRAVA »SLOV. NARODA«

Iz Ljubljane

— Cene stavbiščem rastejo. Ni še par let tega, ko si dobil na Dumaški cesti v neposredni bližini mesta stavbišče po 18 in 20 Din kvadratni meter, zdaj pa zahtevajo lastniki po 50 Din in še več. Ob levem bregu Gruberjevega kanala rasejo nove hiše iz tal. Ta svet je bil predlamskim po 10 dinarjev kvadratni meter, zdaj ga moraš plačati po 25 Din, če ga hočeš imeti. Ker se največ zida na mestni periferiji, so seveda tam stavbišča najbolj poskočila. Zeleni pa bi bilo, da bi se v mestu samem kaj več zidalo, dvignile številne pritične hiše ob prometnih cestah in ulicah v enolič dvonadstropna poslopja, zakaj poizvede pritične hišice so v slabem skladu z visokimi reprezentacijskimi hišami in palačami.

— Ob Gerbičevy ulici je zgrajen kamenit temelj za visokopritično hišo Ane Friskovec. Zidarska dela izvršuje zidarski mojster Matko Čurk.

— Francoski inštitut v Ljubljani priredi v sredo, dne 26. marca, običajen sestanek, združen s predavanjem g. prof. Marca Veya: »Jean Moréas in dekadenci«. Predavanje in sestanek se vršita v društvenih prostorih v Narodnem domu ob 9. zvečer. Člani in prijatelji iskreno vabljeni.

— Petindvajsetletnica svojega obstoja praznuje v ponedeljek zvečer z resnim koncertom v veliki uniojski dvorani pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Cetrstoleto je društvo gojilo našo pesem, v prvih svojih početkih z njo budilo narodno zavest, 20 let pa je nastopalo na koncertnem odru. 10 let pa izdaja nove skladbe, šesto leto pa svojo glasbeno revijo »Zbori«. Ne pozabimo obenem, da je »Ljubljanski Zvon« rad in nesebično sodeloval na nešteti narodnih, dobrodelnih in zlasti na sokolskih prireditvah in da njegovega jubileja ne moremo in tudi ne smemo prezreti. Posebno njegov slavnostni koncert, da mu pokažemo svoje simpatije in se mu zahvalimo za njegovo dosedanje marljivo kulturno delo!

— Letos ne bo — lakote. Ljudski pregovor pravi: »Če v sušo gni, lakota beži.« Pretekli teden se je ponoči proti jutru močno bliskalo in tudi treskalo je. Po tem sodeč, imamo pričakovati letos dobro leto.

— Nekaj pasje statistike. V Ljubljani imamo, vstevši pse - čuvaje, okroglo 1300 psov, kar nese mestni blagajni letno 130 tisoč dinarjev na pasji markah. Najmanjša a pri tem najlepša in najhigijeničnejša pasma je v Ljubljani med drugim vsesko »Cocker - Spaniel«, ki se importira iz inozemstva. V Ljubljani jih imamo čistokrvnih 6 do 8.

— Stavba. »Dom služkinj bo stala, kakor se je poročalo na običnem zboru služkinj, 1.200.000 Din, stavbišče samo stane pa, če smo prav poučeni, 70—80.000 Din. Predno bodo pa služkinje v svojem »domu« pod streho, bo pa protoklo še precej vode, ker v času splošne denarne krize se 2 milijona ne streseta kar iz rokava. Treba bo mnogo beračenja n. pr. pri banški upravi in pri državi kajpak, ker društvo kaj dosti lastnih sredstev nima, kak drug faktor pa tu sploh ne pride v poštev. Treba bo torej pač počakati da se slavni kapital nabere!

— Nova hiša na Prulah. Zadnje dni smo imeli deževno vreme, ki je ovrnilo stavbno gibanje. Vozil temu so na stavbiščih zaposleni delavci s krampi in lopatami. Tako kopljejo na Prulah svet za temeljno zidovje visokopritične enonadstropne hiše Maksa Dachsa, Zidarska dela je prevzel stavbenik Ivan Ogrin. Ker je svet na Prulah hlovnat, se mora pesek in gramoz dovažati.

— Cestišče na Bregu in Krakovskem nasipajo so ta teden popravili. Dovažali so gramoz in ga posipali po cesti, na kar je stopil v akcijo cestni valjar, da je cestišče izravnaval in utrdil. Temeljitega popravila pa so potrebne še mnoge ljubljanske ceste in ulice.

— Ljubljanska šota. Kdor starih ljubljancev vidi ali sreča kak voz z Barja, naložen s šoto, ga že z zanimanjem in obenem z občudenjem gleda. Naravno! Nekdaj debela plast ljubljanske šote, ki je bila za marnikatega Barjana v vaseh Hauptmanca, Blovica, Črna vas i. dr. izdaten dohodek, pri tem pa kot kurivo čislana, zadnjih 15 do 20 let močno izgubila tako, da bomo čez 10 ali 20 let že redko srečali šoto naložen voz v mestu.

— Tlakovanje ljubljanskih cest. Za letos je na programu občinskih javnih del med drugim tudi tlakovanje gornjega dela Resljeve ceste (od križišča Komenskega ulice do Masarykove ceste). Nekaj v to potrebo, nega materiala (kock in robnikov) je že navedenega. Z deli pričnemo to pomlad. Dobro bi bilo, da bi se tlakovalci tudi prehodili čez ceste, da bi ob dežju ne bilo treba hoditi po blatu.

— Za nedeljski mladinski koncert »Ljubljanskega Zvona« ob pol 11. dopoldne v Uniojsko so voporedi na prodaj danes in jutri tudi v Matični knjižarni po 4 Din. Z voporedom je dovoljen prost vstop. Starši, pošljite svojo mladino na ta koncert!

— Vsi lastniki motornih vozil, ki imajo svoja bivališča v okoliših uprave policije v Ljubljani in sreskega načelstva v Ljubljani-okolica in ki še niso predvedli svojih vozil k rednemu pregledu za leto 1930., se pozivljajo, da iste predvedejo dne 24. t. m. ob pol 14. uri ali pa 25. t. m. ob 9. uri k pregledu. Komisija posluje pred poslopiem uprave policije v Ljubljani, Bleiweisova cesta 22. Proti lastnikom, ki se temu pozivu ne odzovejo, se bo postopalo po zakonu.

— 63 ur neprestanega igranja na smesko prmo. Mladi Zagrebčan Dragutin Majetić hoče doseči svojevrsten rekord. Sviral bo na smeski prmi polni 63 ur in hoče s tem prekositi svoj rekord, ki ga je dosegel v februarju v Zagrebu, kjer je igral 60 ur. Majetić začne svirati v nedeljo jutraj v restavraciji kavarne Zvezda in bo sviral do torka zvečer. Okoli 23. zaključil svoj zanimiv eksperiment. Na kitari ga bo spremljal 17letni Dušan Raičević iz Zagreba. Vsako peto uro bo dve minuti odmor, iz Ljubljane odpotuje Majetić v Beograd, pozneje na Dunaj, kjer mu je baje že zasiguran nastop. Vstopnine ni, pač pa se sprejemajo prostovoljni prispevki. Za nastop mladih Zagrebčanov vlada v Ljubljani precejšnje zanimanje.

— Osmi družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo v sredo dne 26. marca t. l. ob pol 9. zvečer v prostorni restavraciji Zvezda. V nadaljevanju cikla »Ljudska univerza za trgovske in obrtniške kroge« pride na vrsto predavanje o zanimivem predmetu »O rastlinski prehrani«. Predavanje o tem predmetu je ljubezno prevzel direktor g. inž. Jakob Turk. Gospod predavatelj je odlični strokovnik in zasluži predavanje, ki si ga je izbral, posebno pozornost. Interesantni eksperimenti bodo spremljali predavanje. Po končanem predavanju poje Završanov kvartet, ki se je po svojem dovršenem petju vsem obiskovalcem družabnih večerov nenavadno priljubil ter igra priljubljeni Merkurjev orkester. Gostje so dobrodošli. Vstop je brezplačen. 221n

— Jutri, v nedeljo dopoldne ob pol 11. se vrši v veliki dvorani Uniojske mladinske koncert pevškega društva »Ljubljanski Zvon«. Mladino vabimo, da se ga udeleži v čim večjem številu. Vstop proti nakupu sporeda, ki stane le 4 Din. Pred koncertom predavanje in razlaga skladb. Starši, omogočite svoji mladini, ki ljubi petje, poset tega koncerta. Vstopnice se dobe eno uro pred začetkom koncerta pri blagajni pred uniojski dvorano.

— Na slavnostni koncert »Ljubljanskega Zvona« v ponedeljek zvečer v Uniojsko so najvrednejše vabljeni vsa bratska pevška društva in vsi br, pevski zbori!

— Tečaj za obzovanje pritlikavcev. Nasadi pritične sadnega drevoja se na ljubljanskih vrtovih čedalje bolj množe. Ko pa prihaja pomlad, so njihovi lastniki zaradi obzovanja in pravači skrbeli. Radi bi jim pomagali, pa ne znajo, ali pa puste, da jih obreže kak potujoč delavec. Vsed tega zrastejo v žalostne krivulje, ki kvarijo splošno lice vrta in dajejo gospodarju slabo srčevalo. Da pridemo tudi v tem važnem opravilu za naše vrte vsaj do približnega viška, je naprosila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani g. višjega sadjarskega nadzornika Humeke, da bi držal praktičen tečaj o obzovanju pritlikavcev, ki se bo vršil v ponedeljek 24. t. m. ob 16. uri, v slučaju slabega vremena pa v sredo 26. t. m. ob isti uri. Zbirališče pred mestno vrtnarijo na cesti pod Rožnikom. Pridite vsi, ki imate čut za lepo in dobro!

— Zorko Prelovec, znan po vseh naši domovini kot skladatelj izredno prijetnih in melodioznih zborov, visoko spoštovan kot vzorno vztrajen umetniški vodja zbora Ljubljanskega Zvona, ki je tekom zadnjih 20 let postavil to društvo na ugledno umetniško višino. Če Ljubljanski Zvon s ponosom in po zaslugi praznuje 25letnico svojega umetniškega dela, je to v veliki meri zasluža Zorko Prelovca, ki ga vodi že celih 20 let. Oba »Zvona« in Prelovca, počastimo po zaslugi, ako posetimo ponedeljski jubilejni koncert »Ljubljanskega Zvona«, ki bo ob 20. uri v uniojski dvorani.

— Za zanimiv koncert seksteta črnecov so v predprodaji vstopnice v Matični knjižarni. Koncert z izredno zanimivim sporedom se vrši v sredo dne 26. t. m. ob 20. uri v uniojski dvorani.

— Pevce »Grafike« pozivam, da se korporativno udeležijo slavnostnega koncerta Ljubljanskega Zvona ob priliki 25letnega obstoja. — Predsednik.

— Umri so v Ljubljani ob 15. do 22. im. Andrej Bradeško, mizar, 45 let, Hirska ulica 12; Apolonija Jager, zasebnica, 80 let, Dvorni trg 1; Pavel Ramovš, vojni invalid, 49 let, Vivodovanska cesta 9; Josip Hauptman, mestni ubogi, Japljeva ulica 2; Marjeta Tome, hišna posestnica, 80 let, Florjanska ulica 35; Tomaž Tavcar, železniški podvornik v pokouju, 64 let, Vodnikova cesta 21. — V bolnici: Anton Jarc, železničar, 31 let, Celovška cesta 14; Marija Mušic, žena zvančička, 35 let, Rakek 54; Ana Pavšek, žena delavca, 63 let, Galjevičeva 7; Neža Lavrič, žena delavca, 30 let; Viševk 20; Helena Bukovec, žena železni-

škega uslužbenca, 30 let, Toplice; Helena Peterca, delavka tobačne tovarne, 59 let, Kolodvorska ulica 18; Jerca Zelenc, dninarica, 55 let, Podklanc; Martin Lesar, mestni delavec, 50 let, Grajska planota 1.

— Rуска Matica. V nedeljo dne 23. marca ob 15. uri v prostori ruske dijaške menze (Sentspeterska vojašnica) se bo vršil občni letni zbor Ruske Maticе. Na dnevnem redu je poročilo odbora ter volitev predsednika in društvenih funkcionarjev. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

— Simba. Danes ob pol 3. popoldne in jutri ob 11. dopoldne se predvaja v kinu Ideal nepreklicno zadnjičkrat film »Simba«, film, ki nam pred očute eksotično živalstvo »frškega pragozda in lov na te opasne živali. Film, o katerem govorje v Ljubljani, oni, ki so ga videli, da je najlepši naravoslovni film sedanjosti, najpogostje pripočamo v ogled. Starši, pripeljte svoje deca, pa tudi odrasli, ki ljubijo lepoto narave, ne zamudite ta spored!

— Kostume, plašče zadnje dunajske in francoske novosti po meri in konkurenčnih cenah izdeluje Pariški salon, Stari trg 19, Ljubljana. 223n

— Prvenstvena hazena tekma v Tivoliju. TKD Atene : SK Ilirija. Po daljšem odmoru nastopi družina Atene v prvenstveni tekmi. S to tekmo se odpre pomladanska sezona prvenstvenih tekem. Prireditelj bo zelo zanimiva, ker sta obe družini v dobri formi. Vsi na igrišče Atene v Tivoliju v nedeljo 23. t. m. ob 11. uri dopoldne. 218n

— Kot dodatek k Ilirskim slavnostim priredi TKD Atene zanimivo predavanje g. prof. Vavpotiča »O ženi v Ilirski dobi«. Povedal nam bo, kako so živele naše prababice in pokazal tudi, kako so se oblačile. Temeljito obvladane tvarine in krasno predstavljanje g. profesorja nam obetata zbitka polno uro. Predavanje se vrši v ponedeljek 24. t. m. ob pol 19. uri zvečer v Delavski zbornici. Prispevek za dvorano 3 Din. 219n

— Prvenstvena hazena tekma TKD Atene : SK Ilirija se vrši v nedeljo 23. t. m. na igrišču TKD Atene v Tivoliju točno ob 11. uri. Vstopnice po 10 in 5 Din. 220n

— Mestna zastavilnica bo imela redno dražbo 8. avgusta 1929 zastavljenih predmetov za dragocenosti (zlatnine, srebrnine itd.) in efekte (blago, perilo, stroje i. dr.) dne 7. aprila t. l. od 15. ure dalje v uradnem lokalu. Dragocenosti se morajo vsled repunciranja rešiti, odnosno podaljšati najmanj tri dni pred dražbo, t. j. do 4. aprila t. l. 225n

— Filharmonična družba v Ljubljani je naklonila posebno častno nagrado skladatelju Slavku Ostercu povodom koncerta, ki se je vršil pred kratkim in na katerem so se izvajale izključno njegove skladbe.

— Mestna zastavilnica javlja, da bo imela odeslej redne dražbe za dragocenosti 6. za efekte pa 12. vsakega meseca. Ako na te dni pade nedelja ali praznik, tedaj se vrši naslednji dan. 226n

— P. Rayanalova žoligra »Grob neznanega vojaka« se vprizori drevi ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Originalnost vprizoritve obeta biti zanimiva dramaturška predelava v štiri dejanja in v dve osebi, kar je oskrbel književnik Bratko Kreft, kakor muzikalne improvizacije, ki jih bo izvajal na klavirju g. prof. Rančigaj. Začetek točno ob 20.

— Temis — sekcijska SK Ilirija sporoča svojim članom, začeti kva in vsem očim, ki imajo namen gojiti letos to panogo sporta, da naj se do najkasneje 31. marca pri mene prijavijo posamezno ali v skupinah. Prijava naj vsebuje tudi dneve in ure igranja, kar se bo po možnosti upoštevalo. Po določenem terminu dole prijava se ne bo upoštevalo. Nakar se že vnaprej opozarja. Vsi prijavljeni prejeti bodo pismeno obvestilo o dodelitvi dni in ur igranja, kakor tudi sporočilo ugodnosti, katere jim nudi v tej sezoni sekcijska. Člani - dijaki opozarjajo se, da imajo enake ugodnosti kakor prošle leto. Prijave je nasloviti na tajnika sekcije g. Lado Zajca, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 2-L.

Iz Celja

— Brezmotno letalo celjskega Aerokluba »Naša krila« se že gradi. Izdelujejo ga v avto - mehanični delavnici g. Ladislava Ropasa na Ljubljanski cesti. Letos bo skušal kupiti celjski Aeroklub primerno zemljišče, kjer bo zgradil aerodrom.

— Župni zlet Celjske sokolske župe. Na predisklenjenju seli Celjske sokolske župe je bilo sklenjeno, da se bo vršil letošnji župni zlet v Celju v nedeljo 15. junija na Glaziji.

— Dežurno lekarniško službo v Celju ima od danes do vključno petka 28. t. m. lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

— Nedeljski sport v Celju. V nedeljo 23. t. m. bosta odigrani v Celju dve prvenstveni tekmi in sicer ob 14.30 med rezervama Atletik SK in SK Celje, ob 16. pa glavna tekma med prvima moštvoma omenjenih klubov. Tekmi se bosta vršili, če bo igrišče suho in primerno za igro, na igrišču Atletikov pri »Skalni kleti«, sicer pa na Glaziji.

Samo še danes ob 4., 7. in 9. ter jutri v nedeljo za deželane ob 3., 5., 7., 9.

RIO RITA

Predprodaja od 10. dopoldne dalje!
Z dežele naročene vstopnice se rezervirajo!

Carobna
filmska
opereta

Pojeta in govorita:
Bebe Daniels in John Boles
Elitni Kino Matica
Telefon 2124.

Med potujočimi igralci

Konec F. Delakovega pripovedovanja o doživljajih med potujočimi igralci

Smederevo, 10. marca.

Čiča

Čiča je pri Srbih precej splošen pojem. Ne le ono, kar pri nas, prevod te besede. Takole na splošno: vsak starejši človek je čiča. Pa včasih ni potrebno niti, da si starejši. Kot na primer jaz. Tudi jaz sem postal čiča. In na prav enostaven način. Ko sva z Erno sedla h kosilu, nisem — po pogostitvi pri ciganskem primašu — imel prav nič teka, da bi se lotil obedovanja. Krog mize se je sukali mali Ljubiša, sin šepetavca Jovana. Oče in mati sta bila na odru pri vaji za »Hasanaginico«, mali Ljubiša pa, ki je nastopil v vlogi begovčica, je svoj prizor že sklonil in sedaj nestrpno čakal na mamico, da grede h kosilu.

»Ljubiša, dodaj ovamo!«, ga pokličem. Malo začudeno me pogleda, saj se še ne pozna tako dobro. In ko mu še Erna prikimam, priraca do naše mize. Dvignem ga v naročje, posadim predse na kolena in ga dostojno vprašam, če bi bil voljan z mano obedovati. Ker se je s predlogom strinjal, sva začela. Enkrat on. Enkrat jaz. Tako sva pospravila juho, meso in prikuhe, pri močnatih ladi se je pa delitvi uprl — in jo pospravil sam. Sladkosnedez, pa dajva še pomarančo!

Pa tudi tu ni bilo z delitvijo nič. Ko sem jo lepo olupil in jo mislil razpoloviti, to je zagrabil z obema rokama in zahteval, da ga postavim na tla, ker gre k mami.

»Ti bi bil pa prav imeniten oče!« se mi namuzne Erna in upre svoje velike oči vame.

»Hvala lepa!« sem znilil tja v en dan. Ko sem pa natančneje premislil te besede mi je postalo vroče in mrzlo obenem, pogledal sem izpod trepalnic na Erno in skušal kar najbolj srmežljivo zapiti svoj pogled v olupke pomaranče.

»Jutri odrinemo v Kragujevac. Saj greš z nami. Kaj ne.«

»V Kragujevac? — Če bo le mogoče pa grem!« sem hitro pristavil, sam pri sebi sem pa mislil, ali bo moj prijatelj v Beogradu tako priazen, da mi pošlje naročeno brzojavko, da moram takoj v Beograd, ali ne. Do sedaj me še ni pustil na cedilu, upam, da me tokrat tudi ne bo.

»Saj si prost do prvega aprila. Če živiš v Požarevcu, Ljubljani ali pa potuješ z nami, saj ti je vseeno.«

»Seveda, seveda. — Ampak, do prvega aprila pa res ne morem. Imam še opravke v Beogradu in Ljubljani. Sicer pa, prve dni je bilo res nekaj zanimivega to življenje med vami. A sedaj, če gremo v Kragujevac — ali ne bo vedno isto? Glej, postavili boste oder, prvi večer bo »Hasanaginica«.

To vidim danes tukaj. Nato bo pa vse po starem. Vaši igralci bodo lovili zopet marnice z otroci, ki so nalleni in najlažji in jih nujno rabijo na odru, Jovan bo zopet govoril o Makedoniji in gostoljubnosti, da prijatelji ne pozabijo plačati njegove celice, čiča Lazic bo zopet razlagal storilo o lepih starih časih, ko je bil še upravitelj — in pa več — v tretje pravijo, da gre rado. Dvakrat sem bil že zraven ko sta frčala upravnik. Če bi frčal vaš novi čiča Dušan — res ne bi hotel biti poleg. Saj nisem kak oskrbnik pogrebne družbe gledaliških upravnikov.«

»Nič, nič, z nami pojdeš, pa je konec! Saj pojdeš! Z mano!« je pristavila Erna tišje in mi položila svojo roko na moje. Kadar pa začne ženske tišje govoriti in položijo svojo roko na moje — pa pojemajo moji trdni sklepi. Je že tako.

In da ji še nisem obljubil — se imam zahvaliti le malemu Ljubišu in njegovi mamici, ki sta odhajala z odrca. »Pa zahvali se čiči!« mu je zašepetala mamica, Ljubiša pa je prišel do mize, dal desnico do ust in nam poslal poljubček. »Hvala čiča!«

»Na, Ljubiša,« mu stisnem v roko čokolado, veseli da me je rešil tega pogovora in pa — e, postal sem čiča — in čiča mora že nekaj dati.

Zadnja predstava

Po spreodu — in spreodu so po takih uradnih pogovorih čisto potrebni — sva se z Erno vrnila v kavarno in prisledila h geometru Joci.

»Brzjav je prišel za vas!« Hvala Bogu. Kamen se mi je odvalil od srca. Stopim do blagajne in »nervozno« odprem brzjavko. Besedilo sem že poznal, saj je točno ono, kar sem prijatelju sporočil.

»Kaj pa je?«

»Ah nič. Jutri moram odpotovati« in porinem brzjavo pred Erno, ki ga polglasno prebere:

Jutri mujen sestanek v Beogradu. Tvoja navzočnost nujna. — Just. —

»Ali moraš res odpotovati?«

»Saj vidiš, «Tvoja navzočnost nujna». Moram. nič ne pomeni, sem globoko vzdihnil.

»In kdaj se vrneš.«

»Vrnem? Ne vem — morda se sploh ne.«

»Kako?«

»Tako. Saj sam ne vem, čemu ta brzjav. Niti ne vem, čemu ta sestanek.« sem hitel in važno skomignil z rameni, zategnil obraz in ponovno, a malo tišje vzdihnil.

To je namreč važno, da se človek oden v takih trenutkih z malo dozo tajnstve. nosti, da zategne obraz in vzdihne.

»Če moraš, pač moraš.«

Odleglo mi je.

Le Joco, geometer, se je malo namuznil. Najbrž se je sponil, kako je pred kratkim razburil svo pošto ...

»Hasanaginica.« Poslovilna predstava.

Nabito polna dvorana. Večinoma ženske s tremi robci v žepu. Za vsako dejanje enega.

Inscenacija pestra kot še nikoli. Stavljena iz ene stene boljše, iz ene stene slabše salona, iz gozdnih kulis in skalovja, v ozadju pa novo prebarvani minareti. Šepetalec in čiča Dušan imata največ dela. Igravci, ki so vso noč bili zaposleni na bohemskem večeru, niso ulog ponovili in se zanašajo izključno na šepetalec. Čiča Dušan, ki je komad igral že gotovo stokrat in to že vse vloge od Ibrahima in imotskega Kadije do Hasanage in Husajina in današnjega Pintorovič bega in zna celo delo na pamet, sproti režira in šepeta soigravcem in sam igra.

A publika je zaverovana v »Hasanaginico« srce Kamenoga in vse te odrske igre ne opaža. Pri njej delujejo le solzne mišice in robci.

Hasanaga to ve. In njegove besede so še trše in njegovo kričanje še glasnejše. Pa tudi Hasanaginica ima hujše krče in njene besede bi morale omehčati skale.

Jaz se počutim sijajno. Zdi se mi, da prisostvujem prav imenitni groteski. Publika pa joče, joče. In nato ploska, ploska. Težko ji je da igralci že odhajajo.

Po predstavi.

Camac in Velja razdirata oder in nalagata kulise na tovorni avto, ki čaka pred kavarno.

Gospa Lenka ureja garderobo in terja od igravcev izposojene »džerdance«, bodala, samokrese.

Igravci in igravke pospravljajo po svojih sobah kovčke in jih prinašajo v kavarno.

Vse to odpelje še pomoči avto v Kragujevac.

Ob eni so bili s pospravljanjem gotovi. Čiča Dušan naroča še Velji in Camcu, ki se z avtom odpeljeta naprej, da postavita takoj jutraj oder, da nalepita lepake za otvoritveno predstavo in rezervirata sobe za igravce.

»Da bo vse pripravljeno, ko pridemo!« naroča čiča Dušan in jima obljubljuje poseben honorar.

»In pa — na garderobo pazita!« — naroča njegove žena — upravnica Lenka.

»In na naše kovčke, da se kaj ne izgubi!« kriče za njima igralci.

Do treh jutraj je vsa družba sedela pri Ničici. Da se poslove od znancev. Da jih še zadnjič vidi, te junake, s katerimi se je smejala, s katerimi je plakala.

Jutri že odpotujejo.

In Smederevčani so dobri ljudje. Napolnili so jim mizo z jectivami in vinom, z likerji in črno kavo.

»Za naše glumce!«

Čiča Dušan se je pa upravniško zahvaljeval.

Gospa Lenka je zadovoljno kimala.

Čiča Lazic pa, ki je hotel popiti še prekuhanu žganje, je žalostno opazil, da je pustil denarnico v dnevnih obleki, ki je šla z avtom že naprej.

In dobil je tudi prekuhanu žganje. Baš tako kot v starih časih.

Tudi tedaj je najbrže pozabil denarnico v »dnevni obleki, ki je šla z avtom naprej.«

Happy end?

Z Erno sva se preselila k »Soluncu«. Prijazna kavarna in še dobra muzika.

»Torej danes odideš.«

»Da. S prvim vlakom.«

»Jaz mislim to družbo kmalu zapustiti. Ali bi dobila angažma v Požarevcu?«

Sponil sem se na upravnik, ki je mislil svojo upravniško karijero prav vzgledno začeti in je oznanil: »Fünft Schritte vom Leib.« In gotovo bi se to distance tudi držal. Pa — in ravno na to sem mislil — ali mi morda njemu kdo govoril s tišjim glasom in mu položil svojo roko na njegovo? In tedaj je gotovo postal mehkejši in je pozabil na petmetersko razdaljo. Vidite in to ga je upropastilo.

To mi je roljilo po glavi, ko je Erna vprašala radi Požarevca. Takoj sem vtaknil roke v žep in skušal biti za tišje glasove gluhi.

»Veš kaj, pši na upravo!«

»Pa saj si —«

Prokleti tišji glas. Roke tiščim v žepu. »Sicer pa, do prvega aprila se lahko marsikaj spremeni. In tudi je vprašanje, če je jaz ne pobrišem zopet za nekaj časa v inozemstvo. Plačam!«

Zjutraj me še neprespanega vrže iz postelje nesramno zvonjenje budilke.

Cez ono uro gre vlak.

Požuriti se moram.

Pri zajtrku dobim Erno.

»Spremem te.«

Sto malenkosti sem ji hotel praviti med potjo na postajo.

In ko sva stala na peronu pred vozom sem ji še stisnil roko »Torej na svidenje, če gre vse po sreči. Čez par ur se odpelješ v Kragujevac. Želim Ti mnogo sreče in veselja!«

Prizdržala je mojo roko.

»Mi drugega nimaš nič več povedati?«

»Drugega?«

Veste, da je tak položaj neprijeten. Zlasti še, ker ne veste ali imate v vozu kako mesto prazno. Kaj drugega še? Takole sem si mislil: Če bi bil gospod urednik »Slovenskega Naroda« pri svojem prednjemu širokogrudnejši — bi morda privoščil čitateljem srečen konec. Pa še v tem slučaju bi ga le nakazal. In morda nekako tako: »Rdečica mi je planila v lice. Naglo sem se sklonil nad njeno roko in jo prižel k ustnicam.« Ali pa kako drugače. Saj je mnogo možnosti za srečni konec. A tako —

»Morda bi ti imel še kaj povedati. A to pustimo za drugič.«

Stisnil sem ji roko, še raje bi jo pa stisnil sprevedniku, ki je dal znak za odhod.

»Pozdravljena in na svidenje!«

»Na svidenje.« —

Vlak odhaja.

Običajni pozdravi z robci.

Sedaj pa k Justu. Na sejo.

Saj je moja navzočnost nujna.

Z. Musić (F. Delak)

Katastrofa parnika „Titanic“

Kaj pripoveduje Dunajčanka Johanna Gabriel, ki je bila med rešenimi potniki.

V kinu Matica bomo videli prihodnji teden zvočni film »Atlantica«, ki je rekonstrukcija največje pomorske tragedije — katastrofe »Titanica«. — Danes pričujemo poročilo očitke te grozne nesreče. Dunajčanka Johanna Gabriel pripoveduje:

Obitelj Howrison iz Londona, katere 14-letno hčerko sem vzgajala, je s potovanjem v Ameriko odšla od dne do dne, samo da bi se lahko peljala z morskim čudom »Titanicom«. Ko me je gospod vprašal po mojem potnem listu, katerega hranim še zdaj, sem opazila nekaj nenavadnega. Potni list je imel številko 13 in izstavljen je bil 13. decembra l. 1911. Ali je bila številka 13 srečna ali nesrečna? Tega nisem mogla vedeti. Spominjam se samo, da je parnik 13. aprila ob 11.40 zadel ob ledeno goro in da sem bila med rešenimi.

Peljali smo se v drugem razredu, vendar so nam iz propagandnih razlogov večkrat dovolili vstop v prostore prvega razreda. Vsak večer smo imeli na parniku velik koncert in varijete, popoldne pa navadno turnir v jahalnici, tenis itd. Vse prodajalne in restavracije na parniku so bile okrašene z zastavicami, napovedan je bil ples na krovu. Dame so bile v najlepših toaletah, v prekrasnih plaščih, večinoma kozuhih. Ponoči je namreč nenadoma postalo hladno, temperatura je padla za več stopinj. Nemara je skrbna angleška White Star Line tudi poskrbela za senzacijo ledeno gore. In res, videli smo neznatne bele kupčke v daljavi, modrikasto so odsevali na morsk površini. »Ples ob ledeni gori,« so se šalili na parniku. Predsednik družbe Ismay je stal ves dan pri kapitanu Smithu na poveljniškem mostičku in ga neprestano vzpodbujal, naj hitro vozi. »23 vozlov!« je ugotovil zadovoljen z uspehom. Obetal se je torej nov rekord.

Ker je bila gospa Howrison nekoliko boleha, je ostala v kabini, jaz pa sem z njenim možem do 11. zvečer sahalala. Takrat sem začutila rahel sunek, figure na deski so se premaknile. ... Ko je drugi častnik Light-holder potikal na vrata in nas obvestil, da se je »nekaj pripetilo«, smo ostali vsi mirni. Toda kmalu je nastalo na hodnikih živahno vrvenje, nosili so rešilne pasove, luč je plapolala in pojevala. Še vedno smo bili prepričani, da gre za pretiran strah nervoznih potnikov. Luč je zopet začela in tedaj je zadonel klic, ki nas je pretresel do mozga: »Žene in otroci so prvi!«

Sprva je šlo vse v redu. Prvi čolni niso bili mihi prenapolnjeni. Tedaj sta stopila na krov dva duhovnika in začel se je grozen opomin: »Čez par minut bomo vsi pred božjim obličjem, kdor hoče svojo vest olajšati, nato stori takoj!« Nastala je strahovita panika. Strelji, kriki, pretresljivi jok. Mene in obitelj Howrison so ločili. Na hodnikih, ki so vodili na krov, sem našla stra-

Lahetni in negovani

kjerkoli se nahajate! Kot dihljaj tanka plast ELIDA pudra Vam vsaki čas napravi čudežno, baršunasto mehko kožo, ki Vam podeli milino in ljubkost.

ELIDA PUDER

šencev je bilo v čolnih več mrtličev. Deset rešenih je med prevozom podleglo izčrpanosti.

Ko smo pristali, je bil takoj ustanovljen poseben odbor, ki je zbral gradivo o junaškem vedenju posadke ter zbiral prispevke. Čegav je bil 2letni otrok ki sem ga držala v naročju, ni nihče vedel. S šestimi drugimi otroci so ga izročili v sirotišnico. Paroplovna družba mi je izplačala 35 funtov odškodnine kot prostovoljni prispevek. To je bilo vse.

Še vedno pa mi doni po ušesih zbor, grozen mrtvaški zbor 1600 grl: »Hilfe, Hilfe!« Kakor po taktu, samo da so ga prekinjali angleški kriki »Help!« »Help!« ter francoski »Au secours!« »Au secours!« Vidim rešence, ki so blazneli, spakovali so se grozno in počenjali nemogoče stvari. Od 648 jih je zblaznelo 20. Po zraku švigajo svetlobne rakete, še čujem orkester, ki je na potapljačom se parniku igral vesele koračnice, da zadušil krik in stok nesrečnih ljudi. Še mi brni po ušesih zadnji akord s potapljačega se »Titanica«. V daljavi čujem strahotno melodijo »Blize k tebi, moj bog!«

»Tweed«

PREVLADUJE POMLADANSKO MODO!

A. & E. SKABERNE LJUBLJANA

Cenjene naročnike na Jesenicah

obveščamo, da smo z včerajšnjim dnevom uvedli dostavo »Slov. Naroda« na dom, in bodo naročniki prejeli list še istega dne.

Vsled te ugodnosti vabimo na naročbo najcenejšega popoldanskega dnevnika »Slov. Narod«. Naročnina znaša mesečno samo Din 12.—

Nove naročnike sprejema poštnica »Jutra« na Jesenicah pri kolodvoru št. 100.

UPRAVA »SLOV. NARODA«

»Carpathia« v Sandyhook, kajti poleg re-

Nova panoga zdravniške vede

Od 5. do 10. maja se bo vršil v Washingtonu prvi svetovni kongres za duševno higijeno

Generalni ravnatelj dež. zavoda za umobolne v Pragi dr. Matej Brandeis je priobčil v Narodnih Listih pod naslovom »Duševna higijena« zanimiv članek, v katerem pravi:

Socialna medicina, ki je oživila zanimanje za socialno šibke, nesrečne in trpeče ljudi ter rešila v nekaterih strokah svojo nalogo s presenetljivim uspehom, je dolgo zanemarljiva druga kategorija nesrečnežev, posebno duševno bolne in pohabljenе. Morda zato, ker je problem težak, morda pa tudi zato, ker je veljala skrb za duševno bolne v zdravniških krogih dolgo za nehalno in skoraj brezupno. Med razlogi za propiranje socialno-zdravstvenih težav se navaja navadno tudi gospodarski moment, češ, da narod kot celota mnogo pridobi, če podpiramo slabše poeince in izpreminjamo v koristne člane človeške družbe ljudi, ki so ji bili po svoji naravi ali pa po nesrečnem naključju samo v breme. Duševno bolni so pa veljali do novejšega časa za izgubljene in skrb zanje se je zdelala vsem prizadevanje brez izglede na uspeh. Samo stroške za umobolnice je družba razumela, ker je videla v njih primerno zavetišče, v katerem so zaprti družbi nevarni umobolniki. S tem je smatrala vprašanje skrbi za duševno bolne za rešeno.

Toda to je bila velika zmotna, ki se pa da pojasniti s počasnim razvojem psihijatrije, ki je daleč zaostala za razvojem drugih zdravniških ved. Znano je, da je bilo 18. stoletje še doba trpljenja za duševno bolne. Takratno naziranje je bilo tako, da se je zdel pravišnji pariski zdravnik Filip Pinel, ki je prvi proglasil umobolne za bolne ljudi in prvi snel tem nesrečnežem okove, za pravega junaka onim, ki so ga razumeli tako, kakor pozneje plemeniti Američanka Dorothy Dix, hčerka zdravnikar, katere prizadevanja se je imela takratna Amerika zahvaliti, da je dobila nad 30 zavodov za umobolne. Dorothy Dix je toliko časa posredovala v senatu, da je dosegla svoj cilj.

Sele v drugi polovici 19. stoletja je nastala znanstvena psihijatrija po zaslugi mož, kakor so bili O'Connolly, Esquivol, Griesinger, Meinert, Kräpelin, Behterev in kakor sta Bleuler, Toulouse in drugi. Zdaj duševno bolni ne veljajo več za nevarne in škodljive člane človeške družbe, katerim ni pomoči. Nasprotno, zanimanje učenjakov za te nesrečneže je vedno večje, vedno bolj se množe poskusi lečiti duševne bolezni tako, kakor lečijo zdravniki vse druge bolezni. Žal pa to prizadevanje je redko prekoračilo stadij poskusov. Pa tudi družba kot taka se je zadnja leta zganila in začela posvečati umobolnim ono skrb in pozornost, ki jo v polni meri zaslužijo. Na svetu je zdaj vse polno dobredelnih društev, ki skrb po svojih najboljših močeh za umobolne, toda njihovo prizadevanje večinoma ne doseže zaželenega uspeha, ker je navadno premalo zanimanja za to človekoljubno delo, ali pa premalo gmočnih sredstev. Za veliko delo ne zadostuje dobra volja poeincev, temveč je potrebna dobra organizacija.

Pred 20 leti je nastal v Ameriki močan pokret za duševno higijeno, ki se je razširil po Zedinjenih državah in kmalu tudi po vsem svetu in je zdaj od leta do leta močnejši. Pobudo za ta pokret je dal mladi Američan Clifford W. Beers, ki je bil sam duševno bolan in je preživel tri leta v umobolnici. Svojo bridko usodo je opisal v knjigi, katero je porabil pozneje za propagando pokreta, ki naj bi olajšal usodo duševno bolnih po umobolnicah in izven njih. Posrečilo se mu je vzbuditi zanimanje najslavnejših učenjakov, ki so se zavzeli za duševno bolne in za mladostne zločince. Beersov pokret ima namen preprečiti duševne bolezni in va-

rovati duševno zdravje ljudi. To ni več samo skrb za duševno bolne, temveč za vse, ki so po ustroju svoje duševnosti taki, da bi ne mogli biti srečni in koristni člani človeške družbe, če bi jim nihče ne priskočil na pomoč.

Svoj vzvišeni cilj hoče duševna higijena doseči deloma s proučevanjem vzrokov duševnih bolezni, deloma z ustanavljanjem posvetovalnic za vzgojo otrok in dobrih delavcev, deloma pa s sodelovanjem z vsemi javnimi in zasebnimi činitelji, delujočimi v tej smeri. To ni več teorija. V Ameriki so vpregli na živem telesu naroda vse elemente duševne higijene, ki je vrnila po izjavi dr. Angella tisočim nesrečnežev veselje do dela in vero v življenje. Rezultati v nekaterih smereh niso odgovarjali nadam, toda v mnogih drugih smereh so daleč presegali vsako pričakovanje. Na pobudo ameriškega narodnega odbora za duševno higijeno so dobile skoro vse kulturne države ustanove z enakimi cilji. Nekatere so nehale delovati, ker nimajo delovnih moči in sredstev, mnoge pa uspešno delujejo, tako n. pr. kanadska, francoska in nemška.

Razvoj pokreta je presenetljiv. Ko je ustanovljal Beers pred 20 leti v New Havenu društvo za duševno higijeno, je bilo zbranih v privatnem stanovanju 14 udeležencev. Proslave 20-letnice društva se je pa udeležilo 600 psihiatrov, psihologov, zdravnikov, pedagogov, pravnikov in sociologov. Pokret, ki je bil pred 20 leti brez gmočnih sredstev, ima sedaj na razpolago milijonske fondе. Narodni odbori za duševno higijeno, ki vodijo doslej ta pokret, prehajajo k drugi etapi svojega delovanja, namreč k sklicanju prvega svetovnega kongresa za duševno higijeno, na katerem bo ustanovljen mednarodni odbor za duševno higijeno.

Kongres, katerega častni predsednik bo prezident Hoover, se bo vršil letos od 5. do 10. maja v Washingtonu. Po vsem svetu je razposlal pripravljani odbor vprašalne pole, da dobi točno sliko sedanjega stanja duševne higijene in da bo lahko kongres na podlagi tega materiala sklepal o nadaljevanju dela, katerega organizacija je edinstvena. Široko je polje, kjer duševne bolezni in libe ogrožajo mirno delo, uničujejo rodovine, kale odraslim in otrokom veselje do življenja ter vodijo v bedo, zločine in samomore. In v vseh teh smereh pomaga, rešuje, vzpodbuja in tolaži pokret za duševno higijeno. Dr. White je dejal nedavno: Duševna higijena je storila toliko dobrega in ima v svojem programu toliko vzvišenega, da po pravici pričakuje podpore in navšetov vseh, ki delujejo v sorodnih strokah, pa tudi spoštovanja in zanimanja vseh ljudi.

Avtomobilska cesta na Veliki Klek

Letos začno graditi avtomobilsko cesto na Veliki Klek (Grossglockner), visok skoraj 3800 m. Avstrijska vlada namerava namreč zgraditi novo alpsko avtomobilsko cesto iz zdravilišča Fusch do Heiligenbluta, da privabi čim več tujcev. Za novo avtomobilsko cesto je več variant in vlada se še za nobeno ni odločila.

Od ceste, vodeče iz Solnograda do Zell am See, se odcepi že pri železniški postaji Bruck - Fusch cesta, vodeča do vasi Fusch skozi zdravilišče Fusch do turistijskega zavetišča Fernleiten (1123 m). Od tod projektirana cesta vodi v serpentinah po strminah k Taubachhochalmu, kjer je projektiran nov hotel. Od tu je krasen razgled v Käferthal in na gorske velikane, ki obdajajo to krasno dolino. Tu bi vodila nova cesta na nekaterih krajih po stari »rimski« cesti, potem bi pa zavila v velikem loku proti severu, dosegla v višini

2400 m Nassfeld in se približala Fuschertörli. Od tod sta projektirani dve varianti, ena čez Fichthübel (2416 m) do Glocknerhaus, druga pa od Fuschertörli jugozapadno ob robu ledenikov Brennkogla in Spilmanna do izviru Fuschertörli. Blizu tega izvira je projektiran 3 km dolg predor pod Spilmannovim ledenikom.

Ce se uresniči ta načrt, dobi Avstrija novo alpsko avtomobilsko cesto, ki bo velikega pomena za tujski promet, kajti vodila bo po najlepšem delu avstrijskih Centralnih Alp, od koder je krasen razgled v doline. Cesto bodo morali seveda graditi več let.

Kdaj umre največ ljudi

Mnogi zdravniki menijo, da ugasne največ človeških življenj v poznih večernih urah, ponoči in zgodaj zjutraj. Ta vtis imajo zlasti kirurgi, ki imajo v evidenci smrtnih primerov po operaciji. Vprašanje, kdaj umre največ ljudi, je temeljito preštudiral privatni docent dr. Sigurd Frey, ki je sestavil statističko 500 smrtnih primerov po operaciji na vseučiliški kliniki.

Iz te statistike je razvidno, da je umrljivost v večernih urah, ponoči in zgodaj zjutraj res znatno večja, nego čez dan. Razmerje umrljivosti od 6. do 18. in od 18. do 6. je 1 : 17. Največ ljudi umre eno uro pred polnočjo in eno uro po polnočjo. Dr. Frey meni, da ponoči oslabe vse funkcije organizma, ki hrepeni po počitku, s tem se pa poveča vpliv funkcij motenj, katere povzročata bolezen in operacija. Zato umre ob tem času največ ljudi. Druga razlaga pravi, da si težko bolni organizem ne more privoščiti počitka, ker so organi izredno napeti. Zato je pomankanje miru v običajnem času odločilno in povzroči neposredno, torej še ponoči ali pa zgodaj zjutraj konec življenja.

Vesele zgodbe iz Amerike

Boj proti alkoholnim pijačam v Ameriki ima svoje tragične, pa tudi komične strani. Zgodovina ameriške prohibicije pozna več velisih prigod. Ena se je odigrala nedavno v Kolumbiji. Neki mešanec je bil ovaden, da skriva 47 steklenic piva. Mož se je zagovarjal s tem, da je v pivu samo toliko alkohola, kolikor ga zakon dovoljuje. Zaplenjeno pivo so predložili porotnikom, ki naj bi ga pokusili. Pokusili so ga tako temeljito, da je predsednik sporočil sodnikom, da je zaplenjeno pivo res sumljivo, da so ga pa porotniki popili, da bi mogli ugotoviti, koliko je v njem alkohola. Obtoženec zagovarjal je potem predlagal, naj sodišče tožbo umakne, ker manjka »corpus delicti«. In sodišču ni preostajalo drugega, nego ugoditi tej želji.

Čikaški detektiv Burtons je ugotovil, da ima njegova žena velik detektivski talent. Izučil je torej, misleč, da mu bo v službi pomagala. Burtonsova je pa začela svojo detektivsko kariero s tem, da je iskala žensko, ki je bila povabila njenega moža telefonično na sestanek, češ, da se mora z njim posvetovati o važnih poslih. Detektivova žena je pa ugotovila, da ima njen mož z dotično žensko ljubavno razmerje. Vložila je tožbo za ločitev zakona in se hoče nastaniti v Chicagu kot samostojna detektivka, da bi mogla svojemu nezvestemu možu delati konkurenco.

Urejeno prebavo in zdravo kri dosežemo z vsakdanjo uporabo polkorzarca naravne »Franz Josefove« vode. Strokovnjaki zdravnikov za motnje pri prebavi hvalijo »Franz Josefovo« vodo, ker pozitivno delovanje želodca in črevesa, odpravi oteklino jeter, zviša izločevanje žolca, stopnjuje izločevanje seči, pokrepi presnavljanje in posveži kri. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Moj najnovejši recenzent

Marginalija k marginalijam dr. Fr. Crneka

Po treh tednih, odkar sem predaval na večeri Prosvetne zveze v Mariboru o poljski književnosti, se je nekemu zazdelo potrebno, pričnati z menoj potemtakom glede mojega predavanja. Ta moj najnovejši recenzent je dr. Fr. Crnek, ki je izrazil svojo »nezadovoljnost« v Slov. Narodu z dne 10. marca t. l. Pravzaprav so mu potisnile kritično pero v roke — kar je iz zadnjega odstavka njegovih marginalij prav jasno razvidno — predvsem časopisne novice, ki so moje predavanje omenjale, reklama, kakor se blagovito izražajo moji neprevidezni recenzenti. Vsakomur je menda jasno na prvi pogled, da za kakršnekolj žurnalistično - patetične novice v časopisu nisem odgovoren jaz sam, ker jih nisem niti pisal, niti naročil.

Toda vse to je postranskega pomena. Ker pa moj recenzent malo preudarno stavlja nekatere zahteve, ki so z ozirom na značaj mojega predavanja kaj malo na mestu, in ker vrhu tega njegovo poročilo temelji ne samo na dvomljivem znanju poljske literature, marveč tudi v bistvenih točkah na neresničnem poročanju, naj razkrinkam njegovo navidezno učenost, ki ni drugega nič, nego našemljena demagogija.

Moje predavanje je bilo v nasprotju z njegovimi trditvami brez naslova, zato je odveč vsako šolsko - diletantsko otepanje sem in tja, ali je predavanje odgovarjalo naslovu ali ne. Z njim sem se odzval samo vabilo Prosvetne zveze, ki je želela, naj bi podal značilne poteze poljske književnosti za naširše plasti in to na zgodovinski podlagi in, notabene, s skriptičnimi slikami. S tem je podana in obenem razumljiva že tudi zasnova mojega tridieturnega predavanja. Če naj sem hotel ostati količkaj jasen in zlasti še, če sem hotel upoštevati tudi zadnjo željo glede skriptičnih slik, se pač nisem mogel ne smeti spuščati v podrobnejši opis posameznih pisateljev ali celo del. Tako delajo ob takih prilikah samo vseznalci, kakršnih eden se nam je razodel v najnovejšem slovenskem marginalijastu. Smešno! Očrtati sem vendar moral predvsem razvojno linijo ter se omejit zlasti na najvažnejše, na kar sem v začetku predavanja izrecno opozarjal. To pa sem storil, menim, malo bolje nego moj klavirni recenzent.

Najprej se seveda nočem ukloniti piščevji sodbi o moji izgovorjavi poljskih besed. Tudi jaz poznam pravilo, o katerem me poučuje, in to ne samo iz slovnice, marveč iz živnega razgovora s Poljaki. Dejansko iz gleda ta zadeva prav nekako nasprotno, kakor pa pravi moj recenzent, ki trdi, da izgovarjam n. pr. poljski — ci, ki naj se izgovarja kakor — ci, enostavno kot — ci. Nikoli nisem trdil, da je moja izgovorjava enaka izgovorjavi rolenega Poljaka. Odločno pa zanimam omenjeno trditev in sicer zato: Slovenci nimamo melkega — č in vsak ve, da je n. pr. naš slovenski izgovor srbohrvatskega melkega č morda bliže našemu šumniku (č), kakor pa resnični srbohrvatski izgovorjavi. Tako jaz kot Slovenec — in to brez vsakega sramu rad priznam — tudi poljski č ali ci, s ali si izgovarjam morda bliže našim šumcem, n. pr. ci bolj č kot č (ci, cicio, straci itd.). Ne pa obratno kot sičnik! Moj učeni recenzent pozna tako dobro poljščino, vendar si želi naj bi bil jaz čital začetek »Pana Tadeusza« v slovensčini. Toda tisti, ki ne znajo poljščine, so razumeli, da sem takoj za originalno podal prost slovenski prevod tega, kar sem bil čital — kako da tudi moj učeni recenzent tega ni opazil?

Enako je z očitki glede književnosti. Ne bom se prepiral s piscom o tem, kaj »bi bil lahko« še omenil v predavanju, saj poljska literatura ni ravno majma. Prepričan pa naj bo, da bi razen njega nihče izmed mojih poslušalcev ne občutil »silnejše tragedije poljskega naroda«, če bi bil jaz omenil n. pr. med drugim tudi konstitucijo 3. maja. Namenoma je nisem. Rajši sem pokazal na simbole, kakršna predstavljata knez Józef Poniatowski in Tadeusz Kościuszko. In če sem pri romantični trojici poudaril predvsem podobo Mickiewicza, sem to storil samo v skladu z njegovim resničnim pomenom. Slowackega je Poljakom odkrila takorekoč šele moderna, smešno pa bi bilo na ljudskem predavanju razglabljati na široko o njegovi subjektivni filozofiji in sim-

boliki in prefinjenem artizmu. Bil je estetičen aristokrat. Oziraj sem se moral vendar tudi na poslušalce, med katerimi je sedel tudi dr. Fr. Crnek. To mi bo menda vsak priznal.

Pogledimo sedaj, kako je pri njem s temeljitostjo. Sodi, da bi bilo treba »omeniti« ne uspele upore (1831., 1863.) in posledice, katere so izzvali. Menim da. Toda to sem tudi storil, samo nekoliko drugače nego on, ki trdi, da »romantika je izginjala, a tolažba je bila slavna preteklost«. Ali razumete no protislovje, to temeljito polomljeno tavtologijo? Seveda je romantika izgubila, s tem v zvezi sem govoril jaz o pozitivizmu (in samo tako nam je bilo mogoče bolje umeti Konopnicko, Sienkiewicza, Prusa in druge, iz vsega koncepta, gospod doktor, pa nikakor ne!) — in sele nato se je needen teh, ki so zrastle v vzdušju pozitivizma, znašel znova na romantičnih tleh, kar velja prav za Sienkiewicza, pisca znamenite zgodovinske trilogije. (O tem razvoju sem vendar pripovedoval tam v Mariboru!). Sedaj šele je bila resnično spet »tolažba slavna preteklost«, toda to ni bila »zginjoča« romantika, marveč že njen novi preporod! Prav tako temeljito jo je polomil moj recenzent z »Mlado Poljsko«, o kateri trdi čisto resno, da je nastala »kot reakcija proti romantiki«. Pa še na Wyspianskega se sklicuje! Toda ta doba poljske književnosti je bila romantična kakor malokateri, tako da je slavni poljski literarni zgodovinar Aleksander Brückner o njej pisal, da je »naravnost ponovila drama iz leta 1825—30.«! Toda tu imamo opraviti pač z »novo« romantiko in ta se je razlikovala od »stare«. Tam mistična vizija odrešenja, tu sanje in volja do heroičnega dejanja. In če je Mickiewicz »Konrad« — inkarnacija pesnika — prebora — stare romantike, je Wyspianski »Konrad« nove poljske romantike. In osnovni nastroj pesništva? Pot iz nje ga v optimizem so glasili ne le ideologi St. Brodzki, po tej skrivnostni lestvi so se vzpenjali tudi pesniki Wyspianski, Kasprzowicz, Straff i dr. Tudi nj res, da nisem omenil Reymontovih »Kmetov« in njih slovenskega prevoda! Celo skriptično sliko poljskih kmetov (sic!) v narodni noši sem pri tem pokazal! Ali je moj kritik spal? Le tako je mogoče, da je preslišal tudi dela St. Żeromskiego, ki sem jih omenil. Da imajo njegova dela uspeh, ne ve samo moj kritik, marveč tudi jaz, ki sem v predavanju v ilustracijo tega povedal, da pisatelja imenujejo v domovini »srce src« in da je celo večji ljubimec Poljakov, nego Reymont.

Ker moj recenzent govori tudi o geografiji, naj izdam, da misli s tem omenbo krajev, ki sem jih navedel pri skriptičnih slikah spomenikov in gledališč.

In sedaj je jasno, ali meni ali mojemu recenzentu velja: več temeljitosti — manj reklame!

Resnici na ljubo bodi povedano, da je bil članek g. dr. Crneka v uredništvu že nekaj dni po predavanju g. Vodnika, pa ga zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli priobčiti in da izhaja javni naslov članka »Več temeljitosti — manj reklame« iz uredništva. — Uredništvo.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Temperamentna primadona

V nekem londonskem gledališču nastopa temperamentna primadona Jana Collins. Te dni so vpriporili opero, v kateri je pela Collinsova glavno vlogo. Prvo dejanje je šlo dobro in občinstvo je primadoni navdušeno ploskalo. V začetku drugega dejanja je pa začela Collinsova peti težko arijo, katere učinek je bil zelo čuden. V prvi vrsti parterja je sedel gospod, ki se je začel smejati. V srednji vrsti je nekdo zamijavkal. Občinstvo, ki je zelo pozorno poslušalo petje, je takoj zahtevalo, naj se dotični nesramnež javi. In mož, ki se je zasmeljal, je res vstal.

Pevka je bila sicer neprijetno presenečena, vendar je pa z uspehom pela arijo do konca. Občinstvo je ploskalo in vse je kazalo, da je zadeva s tem urejena, v resnici pa ni bila. Tik pred začetkom tretjega dejanja se je pojavila primadona v parterju, stopila je k dotičnemu gospodu in mu prisloila dve krepki zausniči. Imela je pa smolo, kajti gospod, ki je čutil na svojem licu moč primadonine ročice, ni bil pravi. On je sedel ves čas mirno in ko je zastor padel, je primadoni navdušeno ploskal. Zadeva pride pred sodišče.

Mlada vdova

Govornik se poslavlja ob odprtem grobu od pokojnika: Vsi ste ga poznali in dobro veste, zakaj je njegova smrt tako hud udarec. Raniki zanuša mlado vdovo, ki je stara šele 24 let.

— Trindvajset! — zajekla vsa ob-jokana vdova.

Jerry Szaniawski:

V vagonu

Kupe v vagonu. Na levi strani sedi starejši gospod z dečkom, na desni starejša dama z deklico.

Vlak sopiha. Gospod se je poglobil v čitanje novin, dama prebira knjigo. Deklica se je zagledala skozi okno, deček pa v njen obraz. Gospod zadremuje. Dama tudi.

Deklica se ozre na dečka. Potem vzame knjigo s kolen speče dame. Hoče dečku pokazati, da zna že čitati. Čita. Naenkrat pa zamiži — nečesa ne razume. Potegne damo za koščenim komolec, potegne na vso moč, toda dama smrči, kakor da ni nikoli grešila. Slednjič se dama vsa prestrašena zbudi.

—Kaj se je zgodilo?

— Tetka, — pravi deklita in pogleda v knjigo, — kaj pa pomeni »strastna ženska«?

— Pusti me no pri miru! Položi knjigo nazaj!

In dama znova zaspi, kakor da je bila vse življenje pravična. Tedaj pogleda deček deklito v oči. Po dolgem obotavljanju pravi:

— Jaz pa vem, kakšna je strastna ženska.

Deklica ne ve, ali naj govori z neznancom ali pa naj presliha, kar je rekel. Slednjič se odloči in vpraša:

— Kakšna?

— Taka, kakor moj papa.

— Tale, ki tu spi?

— Da.

— Ta papa, ki tu spi, je... strasten, praviš?

— Da. Neprestano zatrujuje, da ljudi bi strastno. Celo salato ljubi strastno.

Deklica malo pomisli, potem pa vpraša:

— Ali bivaš na kmetih?

— Da.

— Tudi jaz bivam na kmetih. Imam psa, mačko in zajce, toda raje bi bila v Varšavi.

— Kaj bi pa počela tam?

— Čez dan bi se vozila v hotelu z dvigalom, zvečer bi pa plesala v gledališču v baletu.

— Tudi jaz bi rad živel v Varšavi in imel slaščičarno. Toda včeraj, ko mi je bilo po poti slabo, sem dejal papanu, da bom inženjer in da bom gradil tunele.

— Zakaj pa tunele?

— Ker je bil moj striček tak inženjer, ki dela aeroplane, pa je padel s tistim, kar je sam napravil.

— Ali se je ubil?

— Ne, samo nogo si je zlomil in spomin je izgubil.

— Kaj se to pravi, spomin je izgubil?

— Na vse pozabi. Pozabi prilipiti znamke na pisma in papa se jezi nanj, ker mora plačati dvakrat toliko. Nekoč

je bil pri nas in je pozabil zavezati si kravato. A nekoč — slišal sem, kako so se pogovarjali — je pozabil, da ima v Poznamu ženo in ubral jo je za drugo tja do Lvova.

— Kaj pa noga, katero si je zlomil?

— Nogo so mu popravili.

— Po kaj si pa šel v Varšavo?

— Papa me je vzel s seboj. On je imel važne opravke in dejal je, da se mora posvetovati z doktorjem, ker čuti že več tednov v boku gluhe bolečine.

— Gluhe? Kaj poveš?... A moja teta ima slepo črevo.

— Ta teta, ki tu spi?

— Da. En doktor ji je dejal, da to ni nič drugega, nego slepo črevo. Teta je pa vprašala potem še drugega doktorja in sicer tako, da prvi ni vedel, ker bi utegnil biti še užaljen.

— No in?

— In nič. Drugi doktor ji je dejal, da to ni nobeno slepo črevo, temveč da je vse skupaj samo živčno.

— Torej tvoja teta nima slepega črevesa.

— Seveda ga nima.

Stopila sta k oknu ter se zagledala v bežeče brzovjavne droge in žice, v hišice in polja.

— Se bo kdaj oženil?

To vprašanje je tako presenetilo dečka, da ni odgovoril. Saj je kategorično zabijavalo, da se ne bo nikoli oženil. Toda zdaj.... to deklitce.... ti

Edgar Wallace:

21

Vrata izdajalcev

Roman

— Parnik »Pretty Anne«. — Mornar se je zahetel. — Smešno ime za tako grdo ladjo, je-li? Spominjam se časov, ko je bila še last velike trgovske družbe. Bila je najlepša ladja na Temzi. Potem jo je doletela blizu Cornwalla nesreča — obšla je na pečinah — in stari Boss jo je kupil za petdeset funtov in med plimo je s svojimi sinovi srečno odplul na širno morje.

To je bila torej zgodovina »Pretty Anne«! Ponesrečila se je bila, družba jo je smatrala za izgubljeno in jo prodala za smešno ceno srečnemu Eliju Bossu. Kapitan Eli Boss je imel res vpraženo srečo. Že dvakrat je bil ušel ječi. Prvič bi bil moral sedeti, ker je ugrabil dekleta, drugič pa zaradi tiho-tapstva saharina.

— Če ga poznam? — Mornar je zaničljivo pljunil v vodo. — Kdo bi ne poznal Elija Bossa! Pes na njegovi ladji ni belokožec. Najema samo indijske mornarje in ničvredno svojat, katero kupite za pet krajcarjev. Nabral je denarja s tiho-tapstvom alkoholnih pijač v Ameriko in z drugimi umazanijami posli. Nihče mu ne zaupa poštnega tovora, ker mu nobena družba noče zavarovati ladje.

— A s čim se torej preživlja? — je vprašala Ollorbyjeva.

Mornar je znova pljunil.

— Tu pa tam vozi tovor iz Bremena, — je odgovoril. — Prevaža sodčke ruma na zapadno obalo, včasih pa tudi orožje. Med maroško vojno je zaslužil lepe denarce.

Ollorbyjeva se je vedno bolj zanimala za ladjo. Bila je skromna, imela je nepobarvan trup, visoko ležeč krov in kratak jambor. Bila je zanemarjena in močno obrabljena.

— Stari ji sam zapoveduje, en sin mu pomaga, drugi pa upravlja strojni oddelek. Posadka šteje šest mož.

— Pod kakšno zastavo pluje? — Ollorbyjeva se je zanimala za umazano cunjico, pritrjeno na drog.

— Pod portugalsko. Če bi bila ladja vpisana v Anglijo, bi ji gotovo ne dovolili ustaviti se na Temzi.

Ollorbyjeva je ugotovila, da ima »Pretty Anne« velike prednosti.

— Vozi s hitrostjo 12 vozlov, toda zdi se mi, da jo hoče stari Eli gnati petnajst, ker razmetava denar za premo-g. — je dejal postrežljivi mornar.

— Se nikoli je nisem videl v doku, pa tudi slišal nisem, da bi jo bil stari popravljal, odkar jo je dal v Cornwallu na novo obiti. Že ves teden ne kurijo na nji. — je nadaljeval zgovorni mornar. — Pravijo, da šteje stari Eli kose premoga, ki gredo v peč. Stari stiska!

Ollorbyjeva mu je dala nepričakovano visoko napitnico. Čim je prišla iz pristanišča, je poskala telefonsko govorilnico in telefonirala svojemu sinu.

— Priidi naravnost sem, Hektore, mu je naročila. — Ne pozabi svršnika, ker so noči hladne. Namesto mene boš stal na preži. V moji sobi v omari najdeš vojaški daljnogled. Prinesi ga s seboj.

Odzvonila je in poklicala zopet državno zakladnico. Sefu policijskega oddelka je narekovala obširno poročilo.

— Ali slutite, kaj se pripravlja? — je vprašala.

Ollorbyjeva je pomislila in odgovorila:

— Domnevam imam mnogo, toda dejstva so moja slaba stran.

Čakala je dobro uro, predno je prišel njen sin, kateremu je dala vsa potrebna navodila in denar za hrano. Končno ga je priporočila še mornarju, ki se je dan za dnem izprehajal ob reki in zrl v vodo. Obljubil je, da bo pazil na fanta.

— Dejal je, da danes ne boste videli nič posebnega, — je pripomnil. — »Pretty Anne« odpluje šele čez teden dni. Tako mi je pravil strojnik. Vem pa zanesljivo, da ladja še ni natovorjena.

Stari Eli bo že našel tovor. Še nikoli nisem videl, da bi odplula »Pretty Anne« prazna.

— Čez teden ali čez dva, meni je to vseeno. — je dejala Ollorbyjeva smeje in imela je prav, kajti bila je neizmerno potrpežljiva.

VIII.

Vsak slaven polk ima svojo slavno tradicijo, a najslavnejša in največprospejše tradicija berwickskega polka je bila ženitev. Častnik se ni smel oženiti z igračko, pa naj je bila še tako lepa in priljubljena. Če je storil to, je moral izstopiti iz aktivne službe.

Nekoč je obedoval Bobbie Long-fellov en famile s polkovnikom Johnom Ruislipom in njegovo soprogo, pa se je vrnil domov zelo slabe volje. In ni čudno, da mu je bilo žal, da je obedoval pri polkovniku. Dobrodušni poveljnik berwickskega polka je imel malo preveč površne nazore o tradiciji ženitve in zato je njegova stroga žena, tretja hči Earla of Stanfielda, dopolnjevala možjeve nedostatke.

Čprav je bil Bobbie mlad, vendar je imel o življenju zdrave nazore in zato mu je bilo malo nerodno, ko je lady Cynthie napeljala pogovor na lahkomiselnost častnikov, ki se ženijo z dekleti, stoječimi družabno daleč za njimi.

— Glavni temelj srečnega zakona je rodbina. — je trdila lady Cynthie popravljajoč si prstan z velikim smaragdom na mezinu. — Če nima dekle rodbine, je zakon usodna zmot.

Ta suhoparna in krasna žena ni govorila nikoli tako neizprosno, kakor če je vrtila prstan na tenkem mezinu.

Bobbie se je ustavil, gredoč mimo vrat Dickovega stanovanja, obrnil se je in potrkal. Takoj se je začel radostni glas Dicka Hallowella, naj vsptopi.

— Kaj si pa tako našopirjen. — je mrmral Dick, ogledujoč paradno uniformo svojega prijatelja in vojnega druga. — Si obedoval v mestu?

Dick je bil že odločil skriti suk-njič. Na sebi je imel samo pižamo in pregledoval je račune. Bobbie si je

KUNEROL

100% ČISTA MAST IZ KOKOSOVH OREHOV

skrbno izbral cigareto in šele potem je odgovoril:

— Ne, pač pa sem se dolgočasil s starim in stari. To ti je res strašna ženščina. Vedno me prepričuje, da se je svet poslabšal od njenih otroških let in da sem jaz najbolj pokvarjen.

Dick se je zasmejal.

— Ubogi Bobbie! Jaz sem prenesel oficijelni obed že pred dobrim mesecem.

Polkovnik je dobričina, — je nadaljeval Bobbie. Sedel je v naslanjač in iztegnil dolge noge na bližnji stol.

— Da ne pozabim, ali veš, da je prijatelj Diane Martynove?

Dick se je znova zasmejal.

— Diana ima mnogo prijateljev. Spominjam se, da se poznata zelo dolgo. Je kaj povedal?

— Saj veš, da pred staro molči ko grob, — je odgovoril Bobbie zaničljivo. — Pač pa se mu je jezik razvezal, čim

sva ostala sama pri njegovi rdeči kisljici.

— Polkovnik ima v vsem polku najboljši portsko vino, — je ugovarjal Dick.

— Morda imaš prav, — je dejal Bobbie. — Toda jaz nisem prijatelj rdečega vina. Duha zastira.

— Kaj je dejal polkovnik o Diani?

— Dejal je, da je zelo dražestno dekle, — je odgovoril Bobbie, — in žal mu je, da jo je milostiva črtala iz seznama gostov. Dejal je: »Mi vsi jo smatramo za očarljivo bitje.« Saj veš, kako se zna stara grča razvneti.

Potem sta dolgo molčala. Dick se je vrnil k svojim računom in rad bi se bil pogledal v številke, pa ni šlo. Slednjič je Bobbie znova spregovoril.

— Omenila je tudi gospodinjico Joynerjevo, — je dejal in Dick se je naglo obrnil.

— Kdo? Lady Cynthie?

Modne novosti za damske plašče, kostume, obleke i. t. d.

priporoča v veliki izbiri

FRANJO NOVAK

Spec. trgovina sukna — Ljubljana,
Kongresni trg št. 15.

DVOKOLESA — TEŽA OD 7 KG NAPREJ

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarov. Otrski vozički od najpreprostejšega do najfinišnega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

»TRIBUNA« F. R. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih Karlovskih opekarn »ILOVAC«, dobavlja franco vsaka postaja po konkurenčnih cenah, samo

»EKONOM«, generalno zastopstvo za Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7.

Vaš interes

pride popolnoma do veljave, če oglašujete

v edinem in najstarejšem slovenskem popoldnevniku

Slovenski Narod

Poceni in vendar najboljše je SEVERJEVA OTOMANA

z 32 peresi v sedežu in 4 v zglavju; velikost 185 x 78

Cena Din 570.— do 850.— po izbiri preobleke. — Zahtevajte vzorce!

RUDOLF SEVER, Ljubljana,
Marijin trg št. 2

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakov ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Klavirje in planine

prodaja, izposojanje, popravila in čisto glasuje najceneje, tudi na obroke, tovarna klavirjev Warbl-nok, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5, Rimska cesta 2. 1152

Hinko Sevar

v Ljubljani, nasproti St. Jakobske Soče, je največja antikvariat-knji-garna, ki ima čez 7000 redkih slo-venških knjig na razpolago, kakor tudi več tisoč knjig drugih jezikov.

Dame!

Preglejte svojo garderobo. Model klobuki po smeral cen. Preobli-kovanje po 28—30 Din. Se pri-po-roča Stemberger-Reß, Dumaška c. 9., drugo dvorišče. 1170

Mecenov portal

(incl. steklo in rolo), kompletno prodaja trdnika A. E. Skaberne v Ljubljani. 1159

Rdeče vino

Šišja Abož Kreiz, vinogradnik, Ljutomer. 1150
letnik 1929 za Din 4.— belo vino letn. 1926 od Din 5.25 naprej po-

Sejmarji

poskusite z dežnimi plašči, kate-re Vam nudijo največjeje Jančigaj, Ljubljana, Tavčarjeva 1. 1173

Kovača

oženjenega, samostojnega, dobrega in večšega delavca išče s 1. ma-jem t. l. Vlastelinstvo Opeka, po-šta Vinica - Varniščina. 1197

Štancarje, frezarje

in čistilce (Auspulser) s električnim motorjem in stelnim mestom za prvo-rotne delavce išče ob dobi plači tvor-nica cipela i sandala, Bjelevar. 1169

Stanovanje

cne sobe s kuhinjo išče mlad za-konski par v Rožni dolini ali Tr-žaški cesti. Vsečitev lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Ci-stost«/1163. 1163

Ali se želite iznebiti protina

REUMATIZMA

bolečin v kosteh
in išlasi
brez nevarnosti!

Reuma je strašna in zelo razširjena bolezen, ki se ne izogne niti bogatašu niti siromaku in išče žrtev, kakor v pavačah, tako ud v kočah. Prerazlične so oblike v katerih bolezen nastopa, največ boleznij je pa takih, ki se nazivajo z naj-različnejšimi imeni medtem pa niso nič drugega kot

reumatizem

Enkrat bolijo kosti in členki, dru-gič členki otečejo, pohabljeni roke in noge, trganje, zbadanje v raznih delih te esa celo oslabljenje vida,

vse to so posledice reume in bolečin v kosteh. Kakor so različne oblike s katerimi se bolezen pojavlja, ravno tako števil a so mo-čnija in nemogoča zdr a ila, medicina, mik-s-tura, mazila itd., ki se trpečemu človeštvu ponujajo. Več na teh sredstev ne more po-polnoma ozdraviti, kvečim bolečine samo ublažiti. To, kar Vam pa mi priporočamo je popolnoma neškodljiva zdravilna pijača, katera je že

mnogim bolnikom pomagala!

Naša kura je izborna in deluje hitro pri zastarelih, kroničnih slučih

Da pridobijemo čim več pristašev smo skle-nili vsakomur, ki nam piše

pošlani popolnoma
brezplačno

našo interesantno in poučno raspravo. Kogar torej mučijo bolečine in kdor se žel teh bolečin hitro, temeljito in brez ne-varnosti iznebiti, naj še danes piše na:

AUGUST MÄRZKE
Ber in—W. Imersdorf,
Bruchsalerstrasse Nr. 5., Abt. 5.

Vsemogočni je poklical k Sebi v boljše življenje najino ljubljeno teto in skrbno gospodinjco

Heleno Babnik

danes dne 22. marca t. l., ob 6. uri zjutraj, v 71. letu starosti.

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 23. marca 1930, ob 5. uri popol-dne izpred mrtvaške veže splošne bolnice, na pokopališče k Sv. Križu.

Sorodnikom, prijateljem in znancem jo priporočava v blag spomin in molitev!

Ljubljana, dne 22. marca 1930.

MIHAEL in JOŽEF ROŽANC.

Mešni pogrebni zavod

SITAR KAROL

TAPETNIK IN POKROVATEL

Stimano od Din 550

Spod. modri . . . 290

Zgornj . . . 220

Spodnji divan . . . 1650

Vsa tapetni-ška dela, naj-soličnejše cene in po-strežba točna.

LJUBLJANA VOLFOVA 11.

Za
gospode
prinašamo
pomladanske
novosti!

Oglejte si
našo
založo!

MAŠ. A. ŠKOFJEC
K. ŠOFJ
LJUBLJANA

Vabilo na
redni občni zbor
ki ga bo imela
Elektrarna Škofja Loka in
okolica, d. d.,

dne 6. aprila 1930. ob pol 12. uri v mestni
dvorani v Škofji Loki, Glavni trg št. 121.

DNEVNI RED:

- 1.) Poročilo predsedništva
- 2.) Poročilo nadzorstvenega sveta.
- 3.) Odobritev bilance in računskega zaključka.
- 4.) Volitve nadzorstvenega sveta.
- 5.) Slučajnosti.

Vsak delničar, ki se hoče udeležiti občnega zbora, mora
položiti svoje delnice ali bančna potrdila o deponiranih delni-
cah v družbeni pisarni (Škofja Loka, Spodnji trg št. 57) v osmih
dneh ali vsaj do dve uri pred občnim zborom. Na podstavi
tega pologa se izda dejničarju legitimacija, ki se glas na ime
ter navaja število založenih delnic in glasov, odpadajočih nanje.

V Škofji Loki, dne 8. marca 1930.

Predsedništvo.

Krušno moko
in vse mlevske izdelke ved-
no sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Stari trg 32, Ljubljana.

L. Mikuš
LJUBLJANA Mestni trg 15

prilporeča svojo zalogo
dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo
— točno in solidno —

I. Stjepušin
ZAGREB, Jurjevska 57

prilporeča najboljšje
tambure, žice, škole,
partiture i ostale po-
trebščine za
sva glazbala. -
Odlikovan na
pariskoj izložbi
Cjenel franko.

Klavirji!
Svarim pred nakupom navidezne-
ga blaga, cenih klavirjev!
Kupujte na obroke
od Din 400—
prve svetovne fabrike: Bösen-
dorfer, Steinway, Förster, Hötzl,
Stingl original, ki so nesporno
najboljši (lahka, precizna meha-
nička). Prodaja jih izključno le sod.
izvedenec in biv. učit. Glasbene
Matice
Alfonz Breznik
Mestni trg 3
Najcenejša posojevalnica.

Tordka A. Kunc
Ljubljana, Gosposka ulica
prilporeča svoje izborne izdelke
moških oblačil Cene kar mogoče
nizke!

Blago za ženske
obleke
svileno, voleno in perli-
no, zadnje novosti, češ-
kega izvora, velika izbi-
ra in znano solidne cene
»Pri Skofci, Ljubljana.
R. MIKLAUČ.

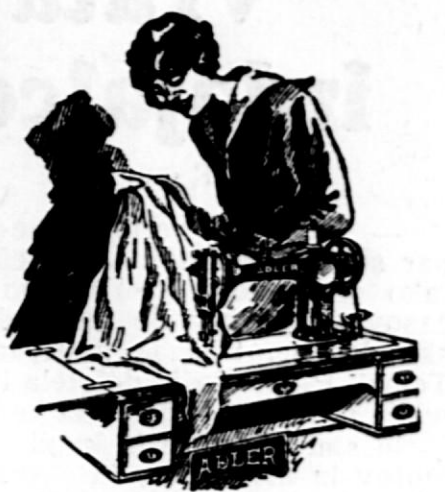
Najboljši češki blagovi
Zajamčeno čistovolneno
moške in damske blagove
zadnjih novosti za
pomladno in letno sezijo
razpošilja starorenomirana ZALOGA TVORNICE
SUKNA
Siegel - Imhof — Brno
Palackého tř. 12, Čekoslovaška.
Največja izbira. - Najnižje tvorničke cene. - Najsolidnejša
izvršitev vseh naročil. - Na zahtevo vzorci zastoni in
poštne prosto.

Vezenje nevestinih oprem,
zaves, pregrinjaj
najcenejše in najfinejše
MATEK & MIKEŠ, Ljubljana
(poleg hotela Štrkelj)
Entljanje, ažuriranje, predtiskanje takoj!

Sivalni stroji

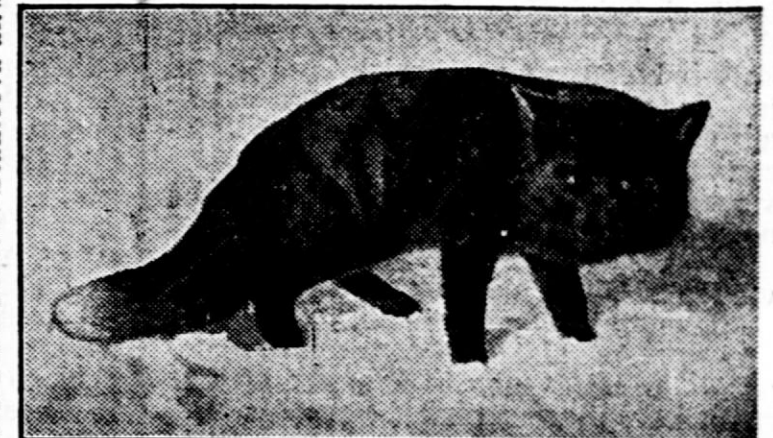
„Gritzner“ „Adler“
in kolesa,
najboljši material,
precizna konstrukcija, krasna
oprema ter najnižja cena
kakor tudi
pisalni stroji
„Urania“
so samo

pri **Jos. Petelinc, Ljubljana**
Telefon 2913
ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.
Večletna garancija! Pouk v vezenju brezplačen

Kapital se Vam podvoji v enem letu,
če ga naložite pri reji srebrolakih lisic

FERLINZ, reja živali,
plemenite kožuškovine
komanditna družba
v LJUBLJANI, Stančeva ul. 21

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE! — ISČEMO ZASTOPNIKE!

Modni kamgarni
športni šerjot
za fine obleke.
Velika izbira, ugodne
cene.
»Pri Skofci, Ljubljana.
R. MIKLAUČ.

PRAVI
:FRANCK:
vedno
odlična kakovost!

Dieselov motor 100 HP

ladijska tipa, izdelek graške tvornice vagonov, zgrajen l. 1923,
malo rabljen, v brezhibnem stanju, se zaradi povečanja obrata

odda izredno ugodno

in ga je moči videti še v obratu. Vprašanja na **Pappentabrik**
Merlin Dellach im Drautale Kärnten.

1189

Mag. št. 7736/30. 4946

Razpis

**Mestna občina ljubljanska razpisuje od-
dajo tesarskih, lesocementnih, kleparskih
in keramičnih (oblaganje sten in tlakov s
ploščami) del pri zgradbi hladilnice za sla-
nino v mestni klavni.**

Pravilno sestavljene in kolkovane ponudbe s 1000dinarskim kol-
kom je oddati v zapečatenem ovoju v mestnem gradbenem uradu,
Šolski drevored 2/II, do

27. marca 1930 do 11. dopoldne.
Vse podatke in pripomočke daje mestni gradbeni urad med
uradnimi urami.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 17. marca 1930.

Kraljevska banska uprava
Tehnično odelenje
K. V. Br. 3684
18. marta 1930. god.
Banja Luka

Stečaj za izradu idejnih skica za
bansku palatu i banske dvore.

Na osnovi rešenja Gospodina Bana Vrbaske Banovine V. Br. 3182 od 1. III. 1930. god. Banska Uprava Vrbaske
Banovine raspisuje:

STEČAJ

za izradu idejnih skica za bansku palatu i banske dvore u Banjoj Luci.

Kraljevska Banska Uprava v Banjoj Luci raspisuje utakmicu za izradu idejnih skica za Banskú Palatu i Ban-
ske dvore u Banjoj Luci, pod sledećim uslovima:

A. OPŠTI USLOVI

1. Utakmica je Jugoslavenska i na istoj mogu učestvovati državljani Kraljevine Jugoslavije.
2. Ocenjivački Sud sastoji se iz članova, a prema rešenju Gosp. Bana Vrbaske Banovine, V. br. 3182/30. god.:
1. Profesor Univerziteta arh. g. Petar Bajalović.
2. Načelnik Tehničkog Odeljenja Banske Uprave g. Stevan Besarić.
3. Arhitekta Ministarstva Gradjevina g. Momir Korunović.
4. Tehnički savetnik Banske Uprave g. Ljub. P. Nikolić.
5. Arhitekta Banske Uprave g. Branko Jovanović.

Za zamenike:

1. Profesor Univerziteta arhitekta g. Branko Tanežović.
2. Tehnički inspektor Banske Uprave g. Milan Panjković.
3. Za ovaj stečaj određuju se sledeće nagrade:
a) prva nagrada 50.000.— dinara
b) druga > 35.000.— >
c) treća > 20.000.— >
d) četvrta > 10.000.— >
4. Ocenjivački sud je ovlašćen da predloži, ako nadje za potrebno otkup nenagrađenih radova u sumi od 15
hiljada dinara. U ovom slučaju svaki otkupljeni rad bio bi plaćen po 5000.— dinara.
5. Ocenjivački sud podneće Bansknoj Upravi izveštaj o rezultatu stečaja najkasnije za 10 dana od roka za pre-
daju radova određenog.
- Radovi, koji su predati na vreme, a prispeju za vreme rada Ocenjivačkog Suda, biće uzeti u ocenu.
6. Nagrade i otkupi biće izplaćeni utakmičarima u roku od 10 dana po objavljenom rezultatu stečaja.
7. Svi radovi sa stečaja biće javno izloženi 15 dana po svršetku rada Ocenjivačkog Suda.
8. Svi nagradjeni i otkupljeni radovi svojina su Vrbaske Banovine i ona sa njima raspolaže i upotrebljava ih
po svome nahodjenju i potrebi.
9. Ne nagradjeni i neotkupljeni radovi moći će se uzeti u roku od 30 dana po zaključenju izložbe. Posle ovoga
roka Banska Uprava ne odgovara za njih.

B. PROGRAM I TEHNIČKI USLOVI:

1. Izgrada Banske Palate kao izgrada Banskí Dvori treba da posluže:
a) Javnim potrebama.
b) Da gradište bude što bolje iskorišćeno.
c) Da arhitektura bude kao ukras gradu s obzirom na postojeću Pravoslavnu Crkvu.
Detaljniji gradjevni program o veličini i broju prostoriya kako u Banskjoj Palati tako i u Banskom Dvoru,
daće se uz situaciju zemljišta.
2. Na situaciji će biti označeno na kome će se mestu podići Banska Palata a na kome Banskí Dvori.
3. Od utakmičara se traži:
a) Situacija u razmeri 1:500;
b) Sve osnove i razmeri 1:200;
c) Potrebni preseki radi dobijanja jasne prestave o autorovoj zamisli u razmeri 1:200;
d) Perspektivni izgled iz tačaka A i B na situaciji označenim za obe zgrade.
e) Svi crteži i prilozí moraju imati jedan i isti znak kao i zavoj u kome će se jasno ispisati ime i adresa
utakmičara.
f) Rok predaje 25. maja 1930. godine.
Za utakmičara ban Banje Luke ovaj rok važi kao rok predaje radova na mesnoj pošti, što se ima dokazati
poštanskom priznanicom, čiji se duplikat ima poslati u preporučenom pismu Banskjoj Upravi u Banja Luci.
Ovi utakmičari treba telegrafski da izveste Banskú Upravu o predaji svojih radova na mesnoj pošti.

Iz kancelarije Banske Uprave Vrbaske Banovine K. V. Broj: 3694 od 18. III. 1930. godine.